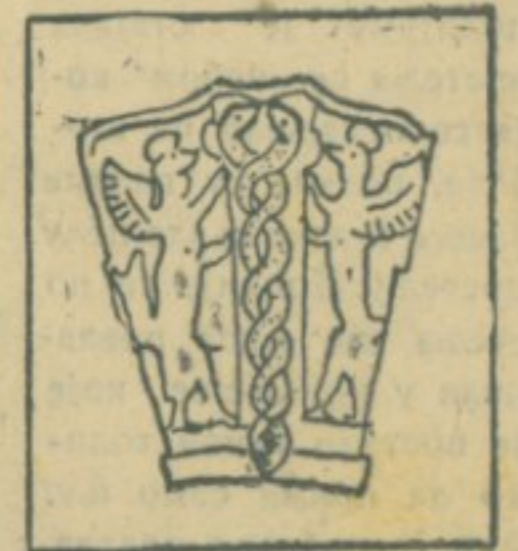

КРОЗ
ВЕКОВЕ

СИМБОЛ ЛЕКАРА

Две змије које се ви-
ју око једног штапа као
симбол лекара и меди-
цине потиче још из ста-
ре Вавилоније. У ства-
ри, то је симбол сумер-
ског и вавилонског бо-
га лечења Нингигиш-
да. За Сумерце и Вави-
лонце змија је била би

ће које не умире, него
вечно живи и подмлађу
је се. Она је, према ми-
тологији, украда њихо-
вом митском јунаку Ги-
лагашу траву вечног
живота до које је он
тешком муком дошао
из мора, прогутала је
и постала бесмртна.

ПРАСТАРО
ЗАНИМАЊЕ

Већ у старом Риму
постојао је козметички
занат. „Орнатрицес“ —
како су се звале рим-
ске козметичарке — чу-
пале су својим клијент-
кињама обрве, мазале
им чело и мишице кре-
дом или оловним бели
лом, брзиле им образе
и усне окером или ка-
меним лишајем, а обр-
ве и трепавице чабу и-
ли антимонивим праш-
ком.

ПРВИ ПАРКЕТ
У АМЕРИЦИ

У „Монтчелу“ дому
Томаса Џеферсона
(1743—1826), великог
борца за ослобођење
америчких колонија од
Енглеске и трећег по
реду председника Сје-

дињених Америчких Др-
жава, неколико соба
имале су уместо од па-
рета, под од паркета.
То су биле прве пар-
кетиране собе у чита-
вој Америци.

Београд крајем прошлог
века. Подвизи Викинија.
Дешињство Сен-Санса.
Цак са сиром сјасоо
град. Људождер из Ку-
маона. Они су их сја-
сли. Хумор. Анејдоше.

Детињство СЕН-САНСА

СТАРА МОДА

Данас више нико не прави у модерним станима нишу, алков, у који би ставио постељу и заклоњено је авесом. У том удубљењу је увек морао да буде устајао ваздух а постеља никад довољно изложена зрачењу. Али некад је то била чак мода. Алков је у арапским кућама служио да се у њега постави кревет, а сама њихова реч al-qubbah значи спаваоница. У Европи се алков прво појавио у Шпанији а одатле га је као последњу реч моде пренела у Француску у 17. веку госпођа Рамбује. Тада је алков био део спаваће собе — на малом подијуму је стајала постеља са „небом“ које се ослањало на стубове, одакле су падале завесе и заклањале целу постељу. Доцније се постеља све више повлачила у удубљење које је постало таман толико да прими само њу. Али је постеља одатле, на срећу људи, изашла на видело дана.

Колико смо усамљени! — уздахнула је мајка малог Камија коме је било тек три месеца кад је изгубио оца. Да не би туговала сама са сином, мајка је одлучила да пређе у кућу њеног тече и тетке.

Када је после два месеца и теча умро Камијева мајка је почела да помаже тетци у малој књижари у Латинском кварту у Паризу.

Камију је било тек две године, а мајка и тетка су већ биле изненађене смислом који је он показивао за тоне. Кад су сатови откуцавали он је прекидао игру и долазио да их слуша. А ако би сви истовремено откуцавали он се збуњивао и није могао одлучити пред који да стане. Мајка је зато подесила да сатови откуцавају у малим размацима и он је онда пљескао ручицама и трчао од једног до другог.

Сваког дана у четири сата по подне постављан је лонац за чај на камин, тачније: обешен о вериге над самом ватром. Мали је седео што ближе уз ватру да би слушао шуштање воде која се грејала. Што је шум постајао јачи, расло је и његово узбуђење. Касније, кад је одрастао тврдио је да тај шум има нечег сличног са звуком мале обете.

Тетка је добро свирала на клавиру и једног дана кад је приметила како малишан помно прати звуке рекла је:

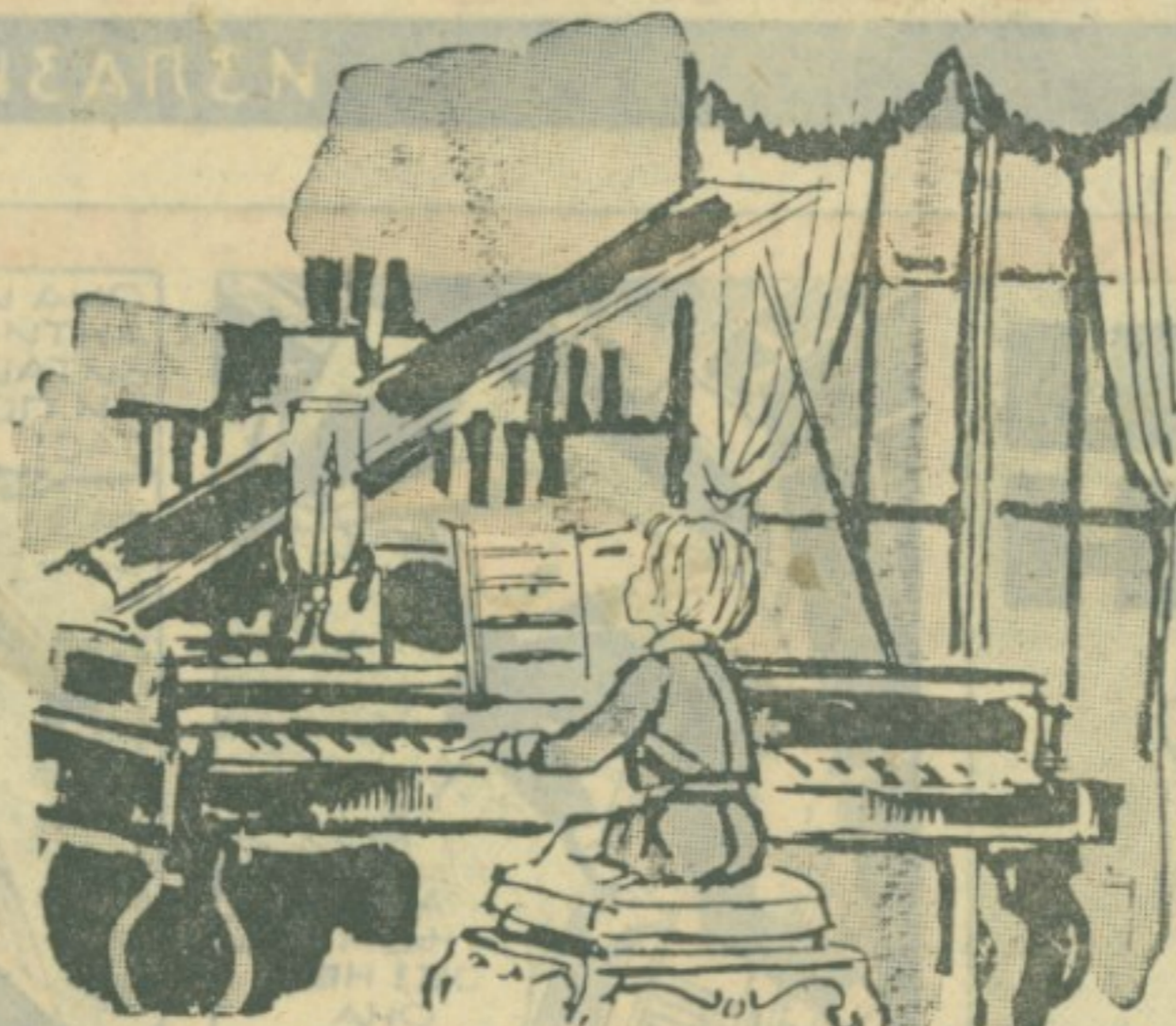
— Камиј мора да је музика лан.

— Али он има тек две и по године. Да није рано за учење?

Отада га је тетка Меисон стављала на крило и „држала часове“. Пуштала га је да удари неку дирку и он је увек пажљиво слушао док тон не умукне. Нота „А“ га је својим звуком подсећала на „шум у лонцу за чај“.

Камиј је волео часове кла-

вире и био у стању да издуже себе погодни која је нота одсвирана. Али када је тек напунио трећу годину а већ умео сам да свира мале комаде две жене су се забринуле.

— Можда би требало да прекинемо са часовима — предложила је мајка и часови су обустављени. Малишан је толико био тиме ожалостан да је данима плакао и морало се наставити.

Када је напунио четири године, више га нису задовољавали мали комади које су обично свирала деца. Почео

је са лаким сонатама Баха, Моцарта, Хајдна, Бетовена и Хендла.

Имао је четири године и седам месеци када је у једном салону свирао на клавиру једну од Бетовенових соната, пратећи неког белгијског виолинисту. Критичари су веома повољно писали о малома Камију: „Дете показује ванредан смисао за мелодичност, ретку способност да обједини мелодију, ритам и хармонију“.

Малишан је наставио да учи али је почео и сам да ком-

понује мале песме и игре. Прво их је у себи смислио, затим записао и тек онда свирао на клавиру. Једна од тих малих композиција се још чува и носи датум 12. март 1893, када је Камиј имао три године и пет месеци.

Тетка Меисон је осетила да она више нема чему да научи седмогодишњег малишана јер је он већ превазишао ње но знање. Зато га је послала професору Стаматију. Волео је у школи грчки и латински, математика му је такође ишла од руке, а постепено се развијало и интересовање за астрономију.

Камија нису опили аплаузи и хвале. Мајка му је често говорила:

— Ако радиш само зато да би добио аплауз, никада нећеш постићи ништа значајно!

И дечак је заиста радио за то што је желео нешто да научи.

Први пут се појавио пред публиком као виртоуз на клавиру у једанаест година. Програму је био тежак — Моцарт, Бетовен, Хумел, Бах и Калкбренер, и — успех није изостао. Његов наставник је хтео да концерт понови, али се мајка није сложила — више је волела да он озбиљно ради до следећег концерта.

— Не би требало да му дозволите да сада свира Бетовенове сонате, шта ће када буде имао двадесет година — рекао јој је један познатик.

— Онда ће свирати своје — одговорила је мајка — И то се показало као тачно.

Сан-Санс је свирао пред публиком, компоновао и учио друге — пуних 75 година. Умро је у 86, остављајући за собом преко две стотине музичких дела. Имао је великог успеха и као сликар, песник и писац. Био је аматер-астроном и велики путник.

Аеродром за хеликoptере на Темзи

Више није ни мало празна прича да путника треба више времена да превали растојање од аеродрома или обратно него да прелети Атлантик.

Решавањем лакшег пребацивања путника до аеродрома озбиљно су се позабавили и стручњаци комуналних служби у Лондону. И они, као и њихове колеге из других великих градова, сматрају да ће у густо насељеним градовима хеликoptери имати велику будућност. Због тога британска ваздухопловна компанија „БЕА“ предвиђа грађење пловених аеродрома за хеликoptере. Разматра се план изградње „Хели-пристаништа“, које би у ствари било пловени понтон, дугачак 110 и широк 43 метра. Први покушаји су већ извршени: понтон такве величине је саграђен на једном језеру у близини Манчестра.

Ripley's-Вероватни или не!

ЖЕНА С ТЕЛЕСКОПСКИМ ОЧИМА

ЦЕНЕТ ХИЧМЕН
ИЗ АУЗДЕНА (ЕНГЛЕСКА)
ГОДИМ ОКОМ МОЖЕ ДА ВИДИ
ЗУПИТРОВЕ МЕСЕЦЕ
И ДА С РАСТОЈАЊА ОД 2 МЕТРА
ЧИТА НАЗНАКНИЈА СЛОВА

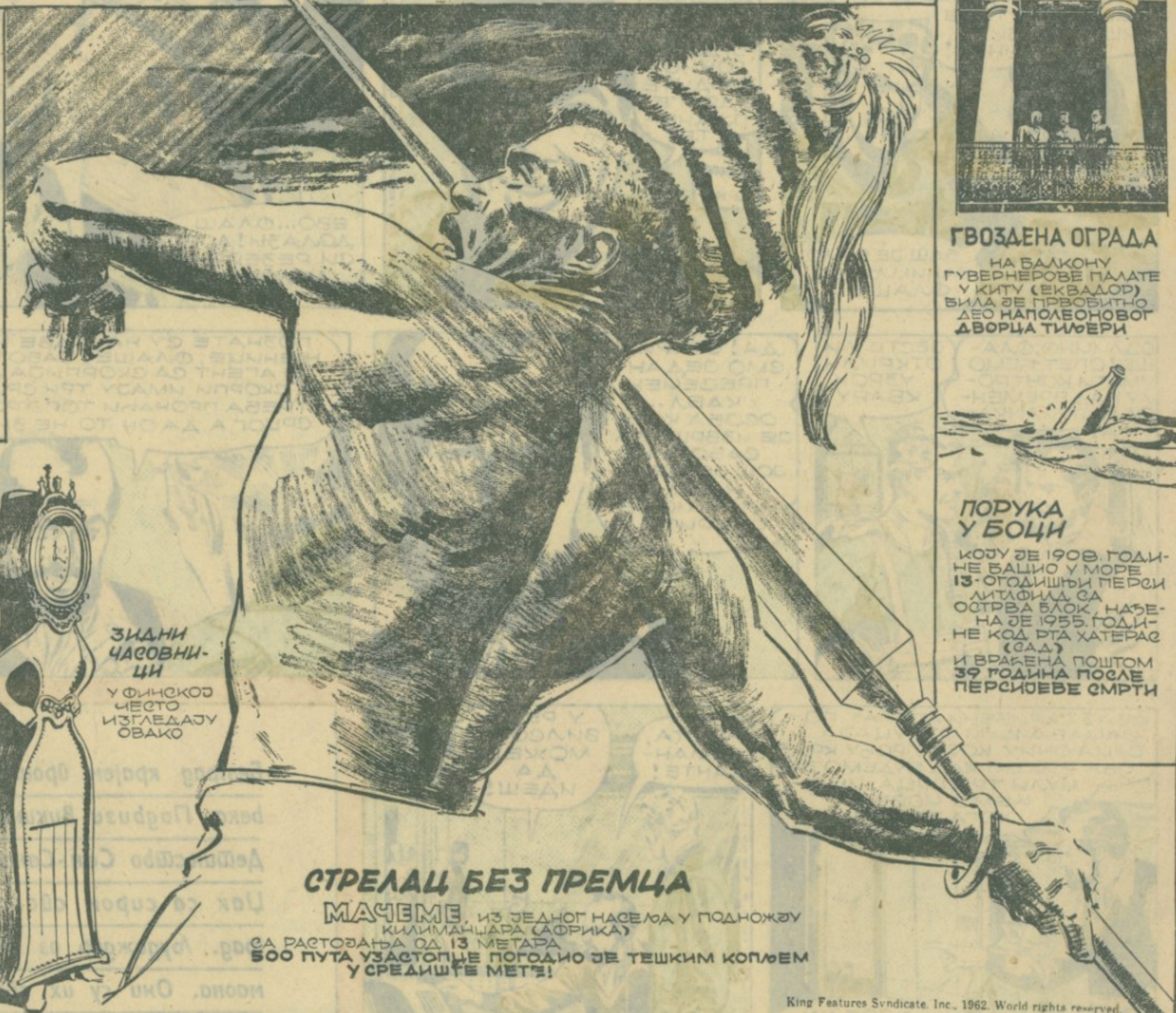
РОБЕРТ БАНИСТЕР

ЉУБИТЕЉ МУЗИКЕ
ИЗ БЕРОВОРДА (ЕНГЛЕСКА)
НАЗВАО СЕ ОВОЈИХ 7 СИНОВА
ПРЕМА 16 ЛУЧЕНИХ
КОМПОЗИТОРА
ХЕНДЕЛ ОРИН
ХАЈДАН НОВЕЛО
ЉУДИЖЕН МОЦАРТ
МЕНДЕЛСОН ШЕЛТОН
РОБЕРТ РОСНИН
БЕТОВЕН РИВ БЕСТ ПАРК
И
ИРВИН ВЕРДИ ВИЛИЈАМ ТЕЛ

ЗИДНИ ЧАСОВНИЦИ

У ФИНСКОЈ
ЧЕСТО
ИЗГЛЕДАЈУ
ОВАКО

СТРЕЛАЦ БЕЗ ПРЕМЦА

МАЧЕМЕ, ИЗ ЈЕДНОГ НАСЕЉА У ПОДНОЖЈУ
КИЛИМАНДЖАРА (АФРИКА)
СА РАСТОЈАЊА ОД 13 МЕТРА
500 ПУТА УЗАСТОПНЕ ПОГОДИО ЈЕ ТЕШКИМ КОПЉЕМ
У СРЕДИШЊЕ МЕТЕ!

ГВОЗДЕНА ОГРАДА

НА БАЛКОНУ
ГУВЕРНЕРОВЕ ПАЛАТЕ
У КИТУ (ЕКВАДОР)
БИЛА СЕ ПРЕВОЗНО
ДЕО НАПОЛЕОНОВОГ
ДВОРЦА ТИШЕРИ

ПОРУКА У БОЦИ

КОЈУ ЈЕ 1908 ГОДИНЕ
БАШИО У МОРЕ
13-ОГОДИШЊИ ПЕРСИ
ЛИТФИЈАД С
ОСТРВА БЛОК, НАЗЕ-
НА ЈЕ 1955 ГОДИ-
НЕ КОД РТА ХАТЕРАС
(САД)
И ВРАЌЕНА ПОШТОМ
39 ГОДИНА ПОСЛЕ
ПЕРСИЈЕВЕ СМРТИ

King Features Syndicate, Inc. 1962. World rights reserved.

КИШОБРАН за читав град

Према пројекту једног флорентинског техничара, који је у Италији већ познат по својим многим и необичним проналасцима, у Фиренци ће се у скорој будућности изградити такозвани „електростатични кишобран“. Овај проналазак моћи ће да штити од кише и магле велике површине: читаве градове, ае родроме и луке.

Чаробне рукотворине

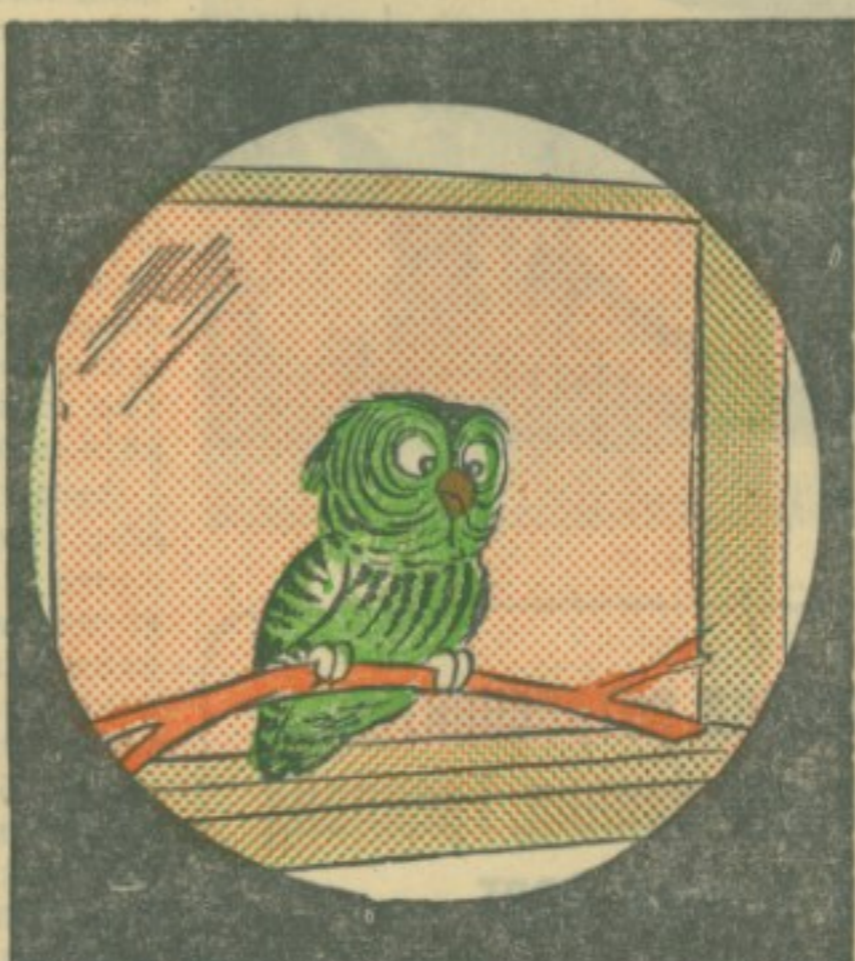
Право чудо од ручног рада представљају руком везивани чворичи на источњачким теписима. Безбројне вулене нити дугачке свега један до два сантиметра везују

се у чвориче тако да образују изванредно лепе и складне шаре. На теписима „ширас“ на једном квадратном метру треба везати 150.000 чворича, а на „бухари“ и свих 400.000. Како су ови теписи обично велики осам до десет квадратних метара, није тешко замислити колико труда и стрпљења треба уложити у њихову израду.

ОПЕРИСАО СИНА ЦЕПНИМ НОЖЕМ

На плажи Пиноте, на острву Корзици, хирург Ливери оперисао је пре неколико дана обичним цепним ножем свог деветнаестогодишњег сина. Младог Жана Франсоа Ливорија погодио је у грљан један залутао метак. Пошто је постојала опасност да се младић задави, отац му је цепним ножем отворио грљан, ставио у њега чеку цепању и тако му спасао живот.

СУДЕ МУ У ОДСУТНОСТИ А ОН У СУДНИЦИ

На великом процесу у Скопљу, у лето 1942. године, требало је многим судити у одсућности. Међу осталима и Александру Урдаревском, младићу ко-

ји је уочи рата у осамнаестој години постао комуниста и политички затвореник, а у двадесетој организатор устанка и један од најдоследнијих побор-

ника оружаних акција у скопском крају. Неколико недеља пре суђења је расписана за њега уцена од 100.000 лева. А он као да уопште није страховао за своју главу. Ишао је, као и дотле, од

села до села и окулљао борце за тек створени скопски одред. Уочи самог суђења, у току ноћи, сишао је са планине у Скопље. Сутрадан, свеже обријан, у новом испегланом оделу, кренуо је ка згради у којој је требало да се одржи суђење. Са групом грађана као посматрач, ушао је и он у дворану. Из једног од последњих редова је пратио процес и мирно саслушао чак и пресуду којом је осуђен на смрт. Никома, па ни полицији ни на ум није падало да међу посматрачима у самој судској дворани, тражи човека коме се суди у одсућности и за којим месецима трага окупаторска власт. Ни његови најближи пријатељи и сарадници, они који су знали колико је присебан и храбар и колико не преза од опасности, нису веровали да ће бити толико смео.

Кајгана за читав батаљон

Тек што се један батаљон Прве пролетерске после тешких окршаја, децембра 1942. године, почео размештати у селу Грабиће у Босни, ка селу су кренуле три немачке колоне да би га окружиле. Пролетери су морали да прихвате борбу и успели су да непријатеља савладају. Онако уморни нису се вратили у Грабиће него, прегладнели, кренули ка Дубрави. У том богатом селу дочекало их је пријатно изненађење. Сваки борац је за доручак добио топлу погачу и пуну порцију кајгана. Ни сам интендант Божидар Вукомановић ни-

је могао пребројати јаја која је народ доносио а кувари их одмах лупали и

пекли. Само, требало их је лоста — за читав батаљон!

ПОДВИЗИ ВИКИНГА

Нема готово народа англског доба и средњег века коме није приписана заслуга да је пре Христифора Колумба пронашао Америку. Неки историчари су тврдили да су то учинили Португалци и Ирци а други да су то били стари Грци па чак и Феничани. Међутим, савремена наука располаже поузданим доказима о само једном преколумбовском освајачу америчких обала. То су стари Викинзи који су на тло Нове земље крочили још око 1000. године. Најбољи познавалац викиншке историје, професор и конзерватор копенхашког музеја Торнилд Рамскоу који је руководио многим ископавањима у Данској, Јитланду и на Исланду, са сигурношћу историчара и хроничара прича о овој узбудљивој историјској чињеници:

Пустоловине Викинга, међу којима су најистакнутији били преци данашњих Норвежана необично је узбудљива. У осмом веку наше ере на Скандинавском полуострву почиње да ври. Ускоро је задња Европа и моћно муслиманско царство добро упознала велике бродове на којима су се „људи са Севера“ смислено устремљивали према непознатим обалама, кроз магла и по леду Атлантика. Узбудљиве легенде потврдила је савремена археологија. Ископавања вршена на

Једна епохална историјска ретроспектива... Како су Викинзи освојили Исланд, Гренланд и закорачили у нови свет

Шетландским острвима показала да су Норвежани први ступили на ово подручје још око 700. године. Исланд су готово истовремено открили Норвежани Наодод и Швеђани Гардар Сваларсон. Први је залутао и на обале Исланда га је избацила бура. На непознатом тлу је провео цело лето поправљајући поломљени брод и том приликом је открио његова богата пасишта. Назвао га је „Земља снега“. Швеђанин је међутим био већи пустолов, обишао је цело острво и утврдио да је ненастањено. Назвао га је по свом имену Гардархолм. Велико емигрирање из Норвешке на Исланд почело је 874. године када је норвешки краљ Харалд „Лепи коси“ узео сву власт у своје руке и први пут у историји заузео порез на земљу. Књига „Ландман“ о исландским земљопоседницима из дванаестог века каже да је тада на острву већ живело 3.000 душа. Власт је припадала олигархији а за решавање проблема од општег значаја оку-

пљала се народна скупштина Алтинг.

Откривање Гренланда као и Исланда било је сасвим случајно. Неки Гунбиорн који је око 900. године кренуо из Норвешке изгубио се на мору и дуго пловио на запад па се најзад обрео на отоцима којима је дао име Гунбиорнова острва. У ствари прави освајач Гренланда је био чувени Ерик Црвени чији је отац после једног убиства протеран из Норвешке. После још много убиства сам Ерик је изведен пред исландски суд и стављен три године ван закона — свако га је без опасности од казне могао убити као псега.

Пред осветољубивим погледима који су га врбали са свих страна Ерик је морао негде да побегне. Прича о Гунбиорновом открићу још је била врло жива и Ерик је одлучио да се отисне према далеким острвима. Сакупио је пустолове сличне себи и саградио брод. Дуго је пловио држећи се 65. паралеле и најзад 980. године

угледао ледено-снежну белину. Али није могао да пристане.

Обишао је најјужнију тачку острва и нашао се у гостољубивим фјордовима са пањацима и рекама богатим рибом. Провео је ту три зиме и три лета а затим се вратио на Исланд. Да би заинтересовао Исландце за своје откриће, пронађену земљу је назвао Гренланд што значи „Зелена земља“.

Већ после годину дана кренуло је за Гренланд 25 бродова натоварених стоком, намирницама и покућством. То је била права мала сеоба народа. Преко 600 мушкараца, жена и деце отиснуло се према далеком маглама севера. Од 25 бродова стигло је до циља само 14. Сваки старешина породице заузео је по један фјорд и дао му своје име. Ерик је заузео најплоднији и назвао га Ериксфјорд.

Затим су следиле нове сеобе. Према проценама археолога који су на Гренланду истраживали напуштена домаћа огњишта, око 1300. године ту је већ живело преко 5.000 душа. Први Гренландци су били многобошци као и становници Исланда где је поред хришћанске многобожачке религије била дозвољена под условом да се јавно не исповеда.

Услови живота на Гренланду су били врло сурови и обрађивању земље није се могло ни мислити. Стога су се становници острва бавили ловом на фоке, моржеве и китове. Нађене секире су направљене од китових костију а ујад, која су Гренландци правили од китове коже, била су одлична и извожена су у све крајеве света. Моржеве кљове су биле исто тако цењене као и слонова кост и од њих су прављени уметнички предмети у току целог средњег века.

Као што су случајно открили Исланд и Гренланд тако су случајно Викинзи закорачили и на америчко тло. Њихов „Колумбо“ се звао Бијарни. Једном приликом се отиснуо са још неколико сапутника са гренландских обала према југу. Пловио је девет дана и најзад угледао зелене обале једне непознате земље. Одмах се вратио на Гренланд да то саопшти Ерику Црвеном. Он је већ имао наследника, предузимљивог сина Лајфа који је одмах отачно утврђена.

људи посаде и кренуо да покори нове земље.

Прво су угледали равне стене којима су дали име „Хелуланд“ (земља равнотламена). Нешто јужније су пристали на равной, пешчаној и пошумљеној обали и назвали је „Маркланд“ (земља дрвета). Затим су се поново отиснули на пучину и после 48 сати пловидбе открили нову земљу источно од прве. Упловили су у ушће једне реке која их је одвела до језера из кога је ова истицала. Ту су се искрцали и саградили велике куће. Поднебље је било благо и траве за стоку у изобиљу чак и зими. Лајф је нову земљу назвао „Винланд“ што на староданском значи земља траве.

Већ следећег пролећа 1003. године почела се са Гренландом припремати читав сеоба на Винланд. Тако су три брода са 160 људи, стоком и ратним товаром у пролеће кренули пут далеким, непознатих обала које су обећавале срећу. Винланд је пронађен без већих тешкоћа. Прва зима је захваљујући лову и богатим пасиштима проведена у изобиљу. Следећег лета су кренули према југу где су се први пут срели са доморочима који су у почетку били пријатељски расположени према дошљацима.

Међутим, с настанком зиме „Скрилингс“, како су Викинзи назвали америчке домороце, почели су испољавати отворено непријатељство. Дошло је до праве битке и Гренландци су се морали повући у Винланд где су провели трећу зиму.

Подухват који су Викинзи извршили скоро 500 година пре Колумба завршио се неславно. Непријатељство далеко бројнијих домороца је представљало непремоствену препреку. Викинзи су због недостатка одбрамбених средстава којима су Шпанци пет векова касније обилно располагали, напустили Америку.

Савремени археолози настоје да идентификују земље које се помињу у викиншким сагама. Дански археолог Јорген Мелгард је у току својих путовања 1956. године дошао до закључка да је Винланд у ствари Рт Бод на Новој Земљи. Ту је и норвешки археолог Харалд Ингстад пронашао трагове Лајфових кућа мала старост откопаных остатака није још тачно утврђена.

Касније су се Гренландци сукобили и са Индијанцима које су звали Скрилингс као и Ескиме. У таквој једној борби погинуо је од стреле други Ериков син Торхал. Као доказ да су се Викинзи заиста искрцали у Америци служи и сам облик њихових стрела а нарочито врхови од кварцита кога има само на Лабрадору, пронађених у слојевима земље пољског добра Сендлес у Вестербигду, на Гренланду.

Цивилизација Викинга на Гренланду је неко време била врло напредна а затим је почела да замире. Последњи представници ове необичне експанзије ишчезли су око 1500. године. Данас се још не зна тачно да ли су томе допринеле миграције Ескиме, глад или међусобне борбе.

Необична је прича једног исландског морнара који се око 1540. године са једним бродом обрео на обалама Гренланда. Стигао је у један фјорд где су се налазили Ескиме али ниједан Европљанин. Посада се искрцала на једном малом пустом острву где су нађени трагови грађевина сличних онима на Исланду и један човек који је лежао мртав лицем окренут земљи. Имао је капицу на глави а његово одело је било од вуне и коже фоке. Недалеко од њега се налазио криви нож истањен оштрењем.

То је симболичан крај викиншке гренландске епопеје. Последњи Викинг је остао тамо где је умро — нико га није могао помоћи и нико га није сахрањено.

ЗБОГ КАРАНТИНА

Једна млада и лепа Швеђанка брижљиво је носила у наручју повијену бебу кад је прелазила границу на повратку из Африке у Шведску. Цариници се учинило да је „беба“ нешто превише живе природе и да нема израито нордијске црте. Заинтересован, он је подигао с бевине главе капуљачу која је била део лепог белог капутца у који је беба била потпуно увијена — и видео мајмунче! Млада Швеђанка је хтела да га прокријумчари и свом миљенику уштеди карантин за животиње, који предвиђају прописи њене земље.

ЗМИЈА ИЗ КАНАЛА

Службеница једног бироа у самом центру Анжеа у Француској завршивши рад у канцеларији, кренула је кући. Одједном је осетила јак бол на ноzi, која се одмах и надула. Појурала је у прву апотеку где је установљено да ју је ујела змија отровница. Алармирани овим случајем одговорни у општини су се дали у потрагу. Биланс је ускоро сведен: по канализацијама и другим местима убијено је 90 змија чији отров може да изазове смрт. Засада се још испитује одакле су ове змије могле да дођу.

РИБЕ ИЗ БУНАРА

Неки пољопривредник у Јужној Африци радио је на рашчишћавању земље да би ту почео нешто да гаји. Пошто земља није била баш у близини воде, а ионако није изгледала нарочито плодна, он је отпочео да копа преко бунар и на тај начин се обезбедио водом. На своје велико запрепашћење, иако са копањем није достигао ни дубину од 10 метара, покуљала је вода, и не само она, већ и рибе. Значас је излетело око пет килограма риба. „Риболов“ је била права сензација јер се земља налазила око 650 километара удаљена од мора, а 20 од најближе реке. Међутим, касније је утврђено да је човек случајно одабрао земљу баш изнад једне понорнице богате рибом.

ТРГОВАЧКИ БРОДОВИ БУДУЋНОСТИ ПЛОВИТЕ ПОД ВОДОМ

Још ове године из бродоградилшта у Тексасу запловиће подморница дугачка 20 метара. Сва од алуминијума она ће служити за подводна и научна истраживања. Као и Пикаров „Трст“ и „Алуминат“, супер-подморница, пловиће под водом на дубини од 500 метара, и из њега ће моћи да се посматра флора и фауна у океанским дубинама.

Ове године запловиће и први у свету трговачки брод на атомски погон „Савапа“. Пуне три године она неће имати потребе да уплови у било коју луку да би се снабдела горивом.

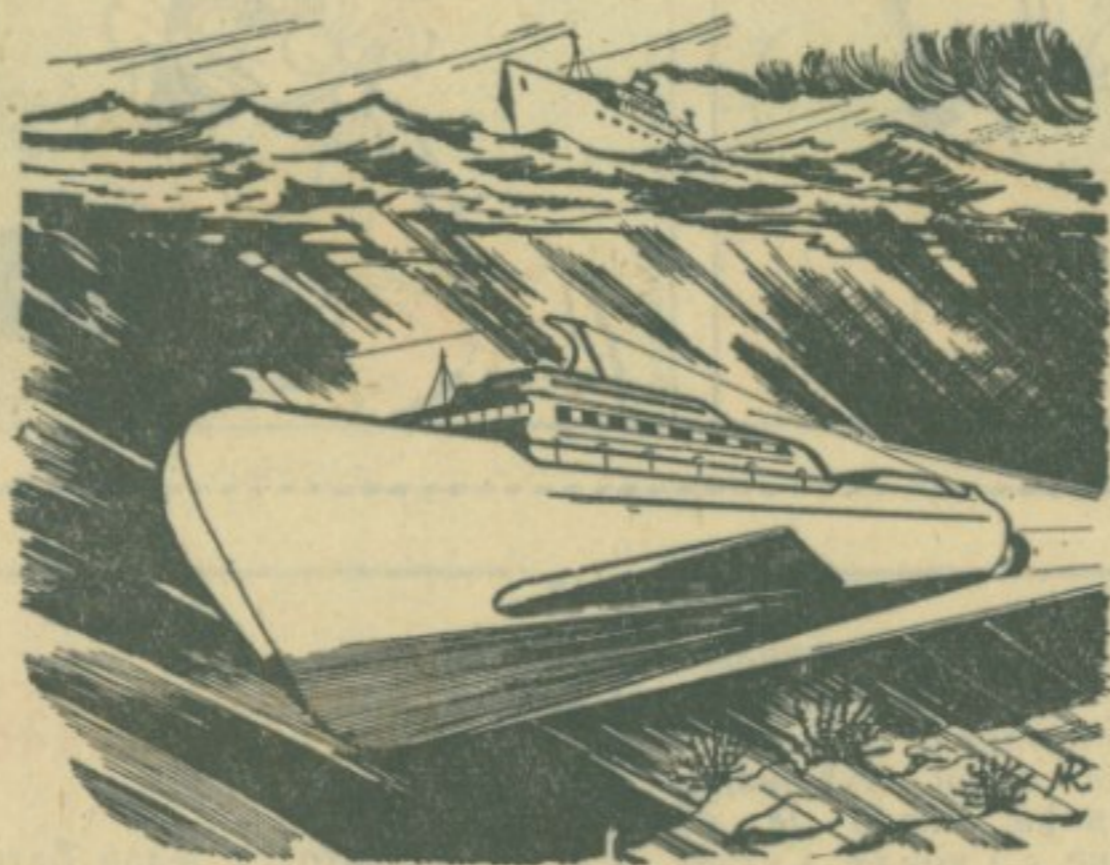
Али иако ови бродови представљају техничке новине, ипак су конвенционални и остаће само претече бродова који треба да издрже све јачу конкуренцију авиона. Бродови будућности биће они који ће пловити под водом и бити заштићени од ветрова и таласа или ће клизи-

ти изнад морске површине као нека врста чамца-авиона.

Техничари се већ баве пројектовањем „летећих тањира“ који би се кретали неколико метара над водом. Стварали би над њом ваздушни јастук и по њему клизили брзином од 80 до 160 километара на час.

Две америчке фирме граде један стотонски брод назван „надводни тркач“, који ће можда већ идуће године саобраћати као путнички брод међу појединим калифорнијским пристаништима.

Читави штабови специјалиста у Сједињеним Државама и Совјетском Савезу раде на плановима који ће створити потпуно нове типове подводних бродова. Они би истовремено могли да плове под водом и да лете кроз ваздух. Њихова основна карактеристика би била: брзина, ве-

лика запремина и веома мали број посаде.

У Сједињеним Државама се ради на једном таквом експерименталном броду названом „Тулан VI“. Два пропелера би му омогућавала да рони под водом као какав хеликоптер на дубини од 2.000 метара. Да би пристао на тле добија пар скија.

Претходници ових бродова су немачки панцер-бродови припремани за тоталан рат. Требало је да они буду једна врста подводног брода-авиона са крилима и кретали би се

по површини воде као чамци брзином од 160 километара на час.

Ови пловачки већ сада постају стварност. Подводни трговачки бродови неће бити изложени нападима таласа и оркана, развијаће велику брзину, а што је најзначајније пловиће готово без посаде. Данашња америчка атомска подморница „Морски вук“ има 100 чланова посаде а брод такве величине који ће се појавити сутра као подводни трговачки брод моћи ће да плови само са два члана.

ТРИНАЕСТ ЉУДИ У НОЋИ

За тринаест људи та ноћ између 22. и 23. марта 1944. неће никад личити ни на коју другу. Иза врата хелија затвора Шав у Марсеју они су чекали. Пави, чувар, Корзиканац, иначе одан Покрету отпора, требало је да от-

ду. Утврђен је и ред којим ће се ићи — Криска ће се попети први. У 3,15 или мало доцније сви треба да буду са оне стране. Дванаесторица су били у хелијама у приземљу а тринаести у специјалној самци осуђених на смрт.

вори хелије у 3 сата и да пусти затворенике да се докопају високе зидане ограде и пређу на другу страну. Све је било прорачунато у минут. Напољу ће им помоћи другови из Покрета. У 3,55 лестнице од конопаца треба да буду пребачене преко врха ограде... лестнице за слободу.

Дванаесторица су сваког дана чекали да буду пребачени у неки концентрациони логор а тринаести сваког јутра да буде стрељан. Немачки судија га је већ био изабрао из списка живих. То је био Криска који је требало први да се погне на лествице. Целог дана да би зава-

ли своје чуваре затвореници су се правили помирили са судбином. Украшавали су стрпљиво зидове својих хелија неким цртежима а један је изгребао у зид речи: Време тре шања долази!

У три сата Пави је отворио врата хелија. Осуђеници су пошли за њим са ципелама у рукама, кроз ходник у коме је лебдео задах нечистоће. Нашли су се ускоро у подножју зида високог 15 метара. Све очи су биле упрте у врх и бројале секунде. Три и седам, три и десет, три и петнаест — али се ништа није појављивало.

Нико од затвореника неће заборавити те тренутке мрачне и тешке као вечност. Сви су већ губили наду и очекивали само плотун. Али управо кад је све изгледало изгубљено лестнице од конопаца су прелетеле преко зида, заиграле и затим се умирале у подножју.

Криска се попео први у 3,20 минута. Конопац причвршћен на врху помогао му је да се спусти на улицу. После Криске свих дванаесторица су прешли... у слободу и разишли се сваки на своју страну кроз улице Марсеја. Спасавали су се како је ко умео. Али, сваки од њих је кренуо путем ка Покрету отпора.

ЏАК СА СИРОМ СПАСАО ГРАД

Дуго опседани град Мемел спасен је опсаде захваљујући довитљивости једног шаљивчине. Очајни због глади становници су »испалили« из праћке последњи џак са сиром у непријатељски логор. У знак сећања на срећно спасење џак са сиром изливен је из бронзе

У граду Мемелу и околини сир, специјалитет овог краја, чува се у великим платненим џаковима.

Један такав џак изливен од бронзе и тежак две стотине килограма вис на спољаш-

њем покретном мосту старе тврђаве у Мемелу. Данас он служи као украс, а некад се употребљавао као тег за спуштање и дизање моста.

Пре много, много година шведски краљ Ерик опсео је град Мемел с намером да изгладни његове грађане и тако их примора на предају. Била су то за Мемел тешка времена јер иако су своје залихе хране брижљиво расподелили и штедљиво их трошили, остале су веома брзо остале празне. Ратници и њихове жене ишли су тужних лица и празних стомака; одважност и одлучност почели су да их напуштају.

Једног дана сви грађани Мемела окупили су се у дворишту тврђаве да се посавоветују шта да чине. После многих »за« и »против« одлучили су да град предају непријатељу.

У том тренутку излетео је из кухиње кувар и радосно им јавио да је у подруму нашао још један, последњи, велики сир који ће им свима бити довољан бар за још један дан. Али, грађани су већ били сасвим клоули духом.

— Предати се морамо, појели тај сир или не. Зашто онда да одлажемо тај мучни тренутак? — одговорили су кувару.

Тада је нека шаљивчина предложила да сир баце Шведима у логор. Пошто ће већ заузети град нека добију и приде сир. Речено — учињено.

Џак са сиром ставили су у велику праћку и свом снажним хитнули га у непријатељски логор где су заповедник Швеђана и његови до главници седели за ручком. Сир је треснуо посред њихове трпезе и разлетео се на све стране.

Швеђани су уплашено скочили јер су помислили да су браниоци Мемела употребљивали неке нове гранате. Али, када су видели да је то само сир, сви су се гласно и од срца насмејали и казали:

— Ето, немају више чиме да нас гађају па морају да на нас бацају сир. Ускоро ће њихов град бити у нашим рукама.

Међутим, њихов командант зартео је главом и рекао:

— Варате се. Нећемо ми скоро освојити њихов град јер ако они у граду имају толико хране да могу њоме да се разбацују онда је свако даље опседање бесмислено. Морамо подићи опсаду и одрећи се Мемела.

И тако је био дат знак за прекидање опсаде. Швеђани су сакупили своје шаторе и окренули леђа граду и не слутећи да су њихови грађани били спреми на предају.

У знак сећања на срећно спасење, грађани Мемела дали су да се излије од бронзе један џак са сиром да би га затим обесили на покретни мост своје тврђаве.

СЕКСТЕТ СА НЕБА

Овај снимак приказује шест британских инструктора једне падобранске школе који су извели скупни скок из авиона на висини од 2.700

метара. Раздвојили су се на висини од 2.100 метара, а падобрани су се отворили тек на 600 метара изнад земље.

Модерна страшила

У многим вођњацима у Аустрији могу да се виде маске — главе мачке које служе као страшила за птице, направљене од метала и црно обојене са стакленим очима које сијају на сунцу. При најмањем поветарцу маске се крећу и птице се више плаше овог новог изума него страшила направљених по старом обичају од крпа и старих оде-

WALT DISNEY

СРЕБАН ПУТ

ДОК ВЕ У ЊУЈОРШКОЈ ЛУЧИ ВЕЛИКИ ПРЕКОКЕАНОСКИ БРОД СПРЕМАН ЈЕ ЗА ПОЛАЗАК...

А САД, ОСТАНИМО СВИ НА ОКУПУ... БУДИТЕ ПРИБРАНИ... НЕ УЗБУЂУЈТЕ СЕ...

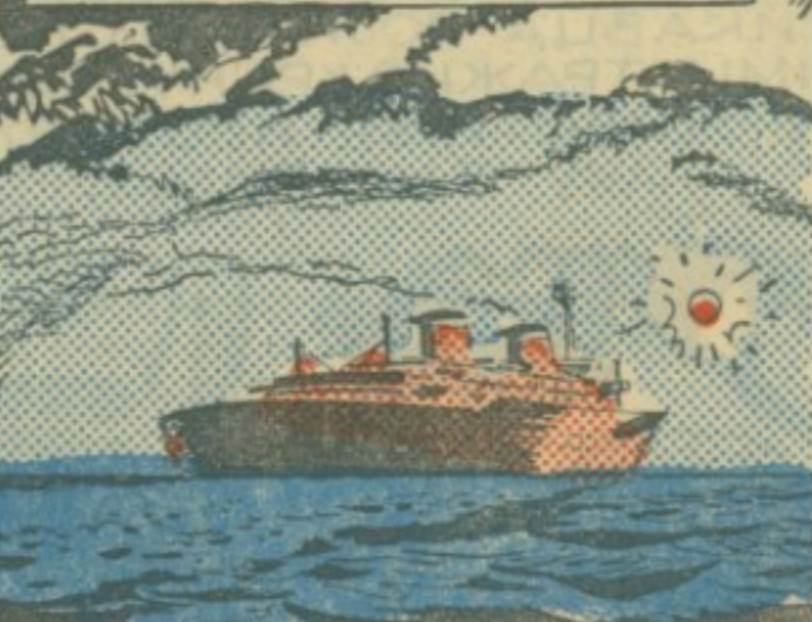
НЕ ПРАВИ ПАНИКУ, ТАТИЦЕ!

НИМАЛО ВАМ НЕ ЗАВИДИМ НА ПУТОВАЊУ У ЕВРОПУ... СА ЦЕЛОМ ТОМ ТЕБАБИДОМ!

ПРВИ ДАН ПЛОВИДАБЕ ПРЕКО МИРНОГ АТЛАНТИКА...

ПОРОДИЦА ВИЛАРА ЗАВРШИЛА ЈЕ СВОЈ ПРВИ ДОРУЧАК НА БРОДУ

НАЈБОЉА СТРАНА ОВОГ ПУТОВАЊА ЈЕ ТА ШТО НЕ ЦЕЛА ПОРОДИЦА ОПЕТ ЈЕДНОМ БИТИ НА ОКУПУ...

ЕВО ШТА ЈА МИСЛИМ КАКО ДА ПРОВЕДЕМО ДАН...

ОПРОСТИ, ДРАГИ, ЈА САМ СЕ ДОГОВОРИЛА СА ФРИЗЕРКОМ!

А ЈА ИМАМ САСТАНАК СА ОНИМ ЗГОДНИМ ДЕЧАКОМ С КОЈИМ САМ СЕ ЈУЧЕ УПОЗНАЛА НА ДОКУ!

А ЈА ПРОСТО ЖЕЛИМ ДА БУДЕМ САМ... ДА РАЗМИШЉАМ...

ЕДИНУ НЕДОСТАЈЕ РУК, ЊЕГОВА ДЕВООКА!

НЕ ЖАЛОСТИ СЕ, ТАТА! ЈА КУ СЕ ИГРАТИ С ТОБОМ!

ХВАЛА, ШВРКО!

ЉУДОЖДЕР ИЗ КУМАОНА

На седам метара од мене зјапила је отворена чељусти рањене тигрице, а у рукама сам држао напуклу пушку — прича један ловац

кућом у башти препуној тропског биља кад један човек као без душе догрча и још из даљине довикну:

— Дођите, тигар је убио једну девојку!

Чим сам стигао у насеље преплашени људи, жене и деца одмах се окупише око мене. Један старији човек ми исприча како се несрећна десила: испод једног столетног храста десетак људи је скупљало суве гранчице, када се изненада појавио тигар и зграбио једну шеснаестогодишњу девојку. Нико није видео где је тигар одвукао своју жртву.

Отишао сам на место догађаја. Трагови крви били су још свежи и водили ка долини. Пола миље даље нашао сам девојкин сари.

Тигар је прешао малу речу и упутио се ка бамбусовим шумарцима. Наставио сам пут каменитим речним коритом. Врло свеж траг почео сам пажљиво да разгледам, кад

наједном комадићи одроњене земље падоше крај мене.

Очи у очи са тигрицом

Зграбио сам пушку и погледао горе. На обали високој око пет метара стајала је тигрица и посматрала ме. По свему судећи ова лукава звер је имала добро искуство са ловцима и видећи усперену пушку повукла се. Мада сам и раније ловио многе тигрове, од овог људождера облио ме је знај.

Кренуо сам заобилазном путањом и ускоро дошао до места где је тигрица оставила своју жртву. Сама је исчезла као неки фантом а њен траг водио је кроз каменито дивље подручје. Било је врло опасно да је даље пратим, јер су стене и пећине пружале изванредан заклон за изненадан напад. Већ четири сата сам се налазио на трагу и, уморан, одлучих да прекинем трагање и вратим се пре мрака у село.

Размишљао сам: у току но-

ћи тигрица ће појести свој плен и сигурно ће следећи дан прележати међу стенама. Да је сам гоним по овом беспућу било је немогуће. Оценио сам положај терена. Место где се тигрица крила личило је на велики казан — свуда околу подизали су се брежуљци обрастли жбуњем и високом травом. Синула ми је идеја: хајком је греба натерати у заседу, и спречити да побегне из ове природне клопке у коју је сама упала.

Рекао сам старешини насеља да још исте вечери сакупи што већи број људи, и да ме ујутру сачекају код храста где је тигрица убила девојку.

Људи су били преплашени и тешко их је било убедити да изађу из својих кућа. Тек око подне сакупило се око двеста хајкача. Неки су носили пушке којима је место било у музеју, док су остали били наоружани копљима, стрелама, секирама и мотикама. Показао сам им дрво где сам нашао хаљину девојке и где се налазио улаз у мали кланац.

— Када вам одагте да знак, развијте се у ланац и заокружите то место. Они који имају пушке нека пуцају, а остали нека ударају у бубње и дижу што већу галаму — рекао сам им.

На улазу у кланац трава ми је допирала до појаса. Пронашао сам да је то место згодно за заседу. Дао сам онда уговорени сигнал.

Мртва трка

Пушке су запуцале, добоши и вика одјекнули. На неких три стотине метара десно од мене, угледах брзо тигрицу како се опрезно шуња кроз траву. Налазила се близу старешине кад је он опалио. Тигрица се одмах повукла назад у траву, а онда сам и ја повукао обарац.

Хајкачи су помислили да је звер већ убијена и од радости су почели да пуцају у ваздух. Она се изненада појави

с моје леве стране и пође право ка излазу из кланца. Нанишанио сам и опалио. Када се зауставила помислио сам да је метак отишао изнад ње. У ствари, ја сам је погодио, али нешто ниже испод места које сам нишанио. Погнуте главе окренула се ка мени, тако да сам је са неких тридесетак метара тађао право у леђа.

Погођена, тигрица је мало узмакла искежених зуба а ја сам остао као укочен, размишљајући шта да учиним кад ме звер нападне, јер ми је пушка била празна. Понео сам само три метка; нисам веровао да ћу имати прилике да пуцам више од два пута, а трећи сам понео тек онако.

Рањена звер, што није обичај, није пошла у напад. Лагано се окренула, прешла преко речнице на десну обалу и пењући се по стенама дошла до уског гробена где се налазио један повећи жбуњ. Довикнуо сам старешини да ми донесе његову пушку али он одговори нешто од чега сам разумео само реч „стопала“. Отрчао узбрдо до њега, узех пушку и поћох да докрајим рањену звер.

Тигрица је била оставила жбуњ и упутила се ка мени. На око седам метара раздалјине подигао сам пушку и на моје запрепашћење видех између пушчане цеви и кунлака пукотину. Према мном

је била разјапљена чељусти рањене тигрице. Ни делић секунде нисам смео више да оклевам. Повукао сам ороз.

Људождер је мртав

Можда сам дрхтао, или пушка није била у стању да прецизно избаци метак, тек куршум је промашио уста тигрице и погодио је у десну шапу, одакле сам га касније извукао. Метак није имао снагу ни да јој пробије ногу. Али већ изнемоглој, и овај удар је био довољан. Последњом снагом почела је да се вуче тражећи заклон.

Кад се попела на мали плато — ту је и пала. Људождер који је неколико година био страх и трепет у целом крају — био је мртав.

За тили час хајкачи су слетели. Нису веровали својим очима.

— То је шантан (ђаво) који ми је убио жену и два сина! — рече један од њих.

По њеној чељусти сам видео зашто је постала људождер. Доњи и горњи очњаци су јој били поломљени од куршума: више није могла да хвата плен по прашуми.

Увече је у село обасјаном ватрама приређено народно весеље. Уморан, али задовољан упутио сам се својој кући са трофејем — кожом убијеног људождера из Кумаона.

ПАНИКА ЗБОГ ЖАБА

Једног јутра становници Салеа код Рабата, кад су изишли у своје баште и на улице приметили су да су пуне „жабаца“ од око 2 сантиметра величине. Ово је изазвало панику код свих а сујеверни су у томе видели рђав знак. Једино су мачке искористиле прилику да направе праву гозбу. Научници

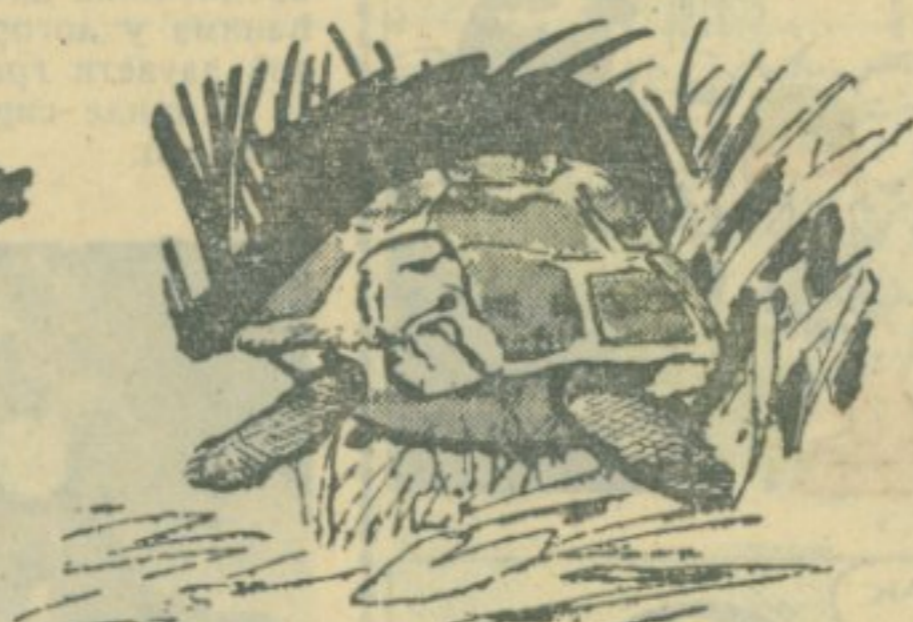
су дали убрзо објашњење: ветрови из тропских предела пренели су жабе које су пале на земљу...

Шта радите зими

ТЕМПЕРАТУРА ГУШТЕРА ЈЕ ЈЕДВА ЈЕДАН СТЕПЕН НИЖА ОД ОКОЛНЕ ЗАТО ЈЕ ОН ВЕОМА ОБЕТАОВИВ НА ЗИМУ. ЗАЧАС ЗАСПИ ГДЕ ГОД СЕ

НАЂЕ АКО ГА ПРОЛЕЋНИ ЗРАЦИ СУНЦА ПРОБУДЕ ЈЕДНА ПРЕГРШТ СНЕГА БИЋЕ ДОВОЉНА ДА ГА ПОЧЕНО УСПАВА

ЗГРЧЕН У СВОМ ОКЛОПУ КОРЊАЧА СЕ ЗИМИ ПОВЛАЧИ У ДНО СВОГ МОРЕКОГ КАВЕЗА И ЧЕКА СПАВАЈУЋИ ДА НЕПРИЈАТНА ЗИМА ПРОЂЕ

ЧИТАВЕ ЈЕСЕНИ ПУВАЈ СЕ ОБИЛНО ХРАНИ И НАГОМИЛАВА У СЕБИ РЕЗЕРВУ. ЗАТИМ ЗАСПИ „МРТВИМ СНОМ“ ДО НОВЕ СЕЗОНЕ И НОВИХ ГОЗБИ.

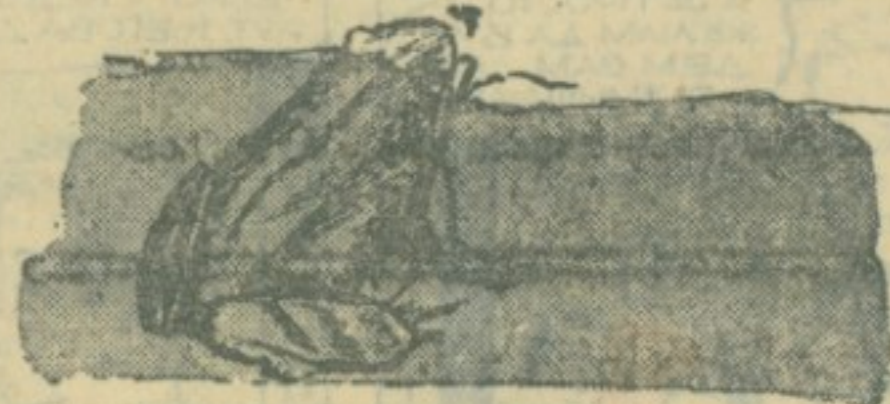

ИАКО ЈЕ ПЕВАО ЦЕЛОГ ЛЕТА ЗРИКАВАЦ СЕ НЕ НАЂЕ НЕСПРЕМАН КАД ЗАБИЈУЧЕ ЛЕДЕНИ ВЕТАР ВЕСЕЉАК СЕ ОБЕЗБЕДИО СРКУЋЕ СОК ИЗ ДРВЕЋА И ЈЕДВА ЧЕКА ПРВЕ ЗРАКЕ СУНЦА ДА ИХ ПОЗДРАВИ ПЕСМОМ.

НА ЈЕДАН МЕТАР ПОД ЗЕМЉОМ МРЛОТ ИЗДУБИ СВОЈ СТАН — ХОДНИКЕ И ПРОСТРАНЕ СОБЕ КОЈЕ НАПУНИ ХРАНОМ СА ПЕТНАЕСТАК СВОЈИХ „СРОДНИКА“ ОН ТУ ПРОСПАВА ЗИМУ ДО ПРОЛЕЋА.

ПЧЕЛЕ ГОТОВО СРАСТУ У ГРОЗД ОКО СВОЈЕ МАТИЦЕ

ИЗ МУЉА У КОМЕ ЈОЈ ЈЕ ТОПЛО КАО У БАЊИ, ЖАБА САМС ПОВРЕМНО ДИЖЕ ГЛАВУДА БИ УХВАТИЛА ПО КОЈУ МУШИЦУ.

АНДРИЈАН НИКОЛАЈЕВ

ПОДУХВАТИ КОСМОНАУТА

ПРОБЛЕМИ НА ЗЕМЉИ И У СВЕМИРУ

ПАВЕЛ ПОПОВИЧ

У Совјетском Савезу пансиран је 11. августа космички брод „Исток III“, а 12. августа „Исток IV“. Пилот првог Андријан Григорјевич Николајев обишао је Земљу преко 64 пута и превалио 2,600.000 километара за 95 часова, а пилот другог брода Павел Романович Попович превалио је за 71 час 48 кругова и прешао 2,000.000 километара. Спустили су се на Земљу 15. августа, после три дана лета, скоро тачно према прорачуну на унапред одређено место. Тиме је завршен групни пет совјетских космонаута. Није лако опремити васионски брод, а нити је лако бити космонаут. У овом напису објављујемо какви све проблеми треба да се реше на Земљи и шта доживљава космонаут у васиону, али је то само мали број оних задатака који је потребно решити.

живели, није осећала нарочите нелагодности.

Бестежинско стање

Сателит који кружи око Земље или дителица на путу од једне планете ка другој изложени су нарочитом стању. Њега називамо бестежинским, јер у овим објектима нема теже. Тачније речено, земљина тежа се не може искључити — она се све слабија и слабија простире до крајњих граница простора — али се може компензовати уравнотежити дејством супротного смисла, у овоме случају центрифугалном силом која делује на сателит. Она тежи да га одбаци од Земље исто толико колико га она привлачи.

Битна разлика овог стања од обичног, земаљског је потпуно престајање могућности да се одреди шта је „горе“ а шта „доле“. Према томе предмети ће се кретати само у правцу где су гурнути. Ако то нису, остаће да лебде у месту где су остављени.

Бољи од сваког аутомата

Од пилота васионских бродова тражи се велика концентрација пажње, брзи рефлекс као и физичка издржљивост. Они треба најпрецизније да управљају својом дителицом, јер и најмања грешка може да се заврши катастрофално. На данашњем ступњу развјетке технике — а вероватно и за наредни низ деценија — човек је универзалнији од сваког аутомата, па ма колико електронских цеви он имао. Од човека се увек може очекивати да ће исправно реаговати на непредвиђену појаву, док је код аутомата сва делатност ограничена оним што се могло претпоставити.

Ипак, овде је човек био главна загонетка. Он се одједном налази под условима који су битно различити од оних под којима је до тада био он и стотине генерација његових предака. Да ли ће бити у стању да извршава низ компликованих операција неопходних за маневрисање дителицом, да руке финим мерним инструментима, да остане миран и сталожан? Овде је свакако најинтересантније питање како ће се понети човеково чуло равнотеже. Могло се очекивати да ће овај орган деловати на најразличитије начине: од главобоље и конфузности па до потпуне несвестице!

Страх од тмине свемира?

Први лет космонаута Гагарина био је проба: он је је-

дан и по час у орбити провео без психичких и физичких сметњи. Космонаут Титов одважио се на седамнаестоструко време. Показивао је знаке лаке главобоље али ништа друго необично.

За лет на Месец треба неколико дана. Проба од 25 часова, колико је Титов провео у васиону, можда није довољно дуга да би симптоми хипотетичке „космичке болести“ дошли до свог изражаја. Можда су само индивидуалне особине прва два космонаута спречиле њен долазак. Можда ће друкчији човек добити панични страх од потпуно самоће која влада у тмини васионског просторства?

Васионска браћа

Сјајна „васионска браћа“, Николајев и Попович, била су у стању без тежине пуна три дана. Прешли су стазу која више шеструко премашује раздаљу до Земље од Месеца. По свој прилици они су оправдали сва очекивања. Ова два психички различита човека извршила су низ разноврсних задатака: почев од учења задатке лекције из физике и енглеског језика (вероватно да би се проверило памћење под овим условима) па до компликованих операција кориговања орбита њихових бродова. Давали су извештаје радијем-разговарајући међу собом, певали у дуету, спавали, радили гимнастику, јели са апетитом.

Изгледа да је први баук ванземаљског просторства, „васионска болест“, савладао. Други део задатка који су космонаути имали је свакако забавнији и мање неизвесан. Требало је, наиме, испитати триз направа, конструктивних на земљи а које су прилагођене за бестежинско стање.

Све треба учврстити

О њиховим детаљима још нема много објављених података. Видели смо преко телевизије Николајева чија се свеска депршала пред њим у ваздуху, као и конач који је удевао у иглу а чији су се крајеве кретали лагано у свим правцима по кабини. Одавде следеће лако разумљиво правило: све предмете треба учврстити или привезати за зид јер ће иначе „отплоти“ у било који крај просторије. Треба свакако причврстити и самог космонаута, јер се ово односи и на њега! При покушају писања на пример, он би се непричвршћен убрзо на шао изнад стола, јер би притискујући оловком папир сам себе одгурнуо од њега. Космонаути су се стога само с времена на време одвезивали од седишта да би, вероватно, при-

шли неком удаљеном предмету или, просто, да виде како је то без тежине пловити кроз ваздух.

Зашто храна у тубама?

Сазнајемо да космонаути пију течности из туба. Разлог овоме такође није тешко наћи. У бестежинском стању се, наиме, течност из чврсте боце не може излити, па ма како боцу извртали! Помаже једино суд из кога се она може истиснути притиском руке.

На Земљи се вода једноставно налива у чашу. Већ смо видели да овде прва операција, изливање, не иде тако лако. Други део је сасвим неизводљив, јер је чаша изум чврсто везан за појам теже: чаша има дно које мора да буде доле. Овде ова последња реч нема смисла. Када она би је за час сву облила, оква сила, и изнутра и споља једнако дебелим слојем. Ако би, као што је и лако вероватно, један део воде отишао по околини, он би ту и остао као велике, округле капи. Капи би пловиле по ваздуху док не додирну какав квашљив предмет по коме би се развишле. Ово свакако није препоручљиво за електричне уређаје којих у дителици, без сумње, има у знатном броју.

Космонаути изјављују да нису имали тешкоћа при гутању хране. Ово се, по свој прилици, и очекивало јер, као што знамо, вода се може гутати и „узбрдо“ на пример са неког ниског извора. Вештина је вероватно спречити делиће хране да не буду удахнути у плућа.

Други проблеми

Умињање спада такође међу проблеме које треба решити. Готово све врсте санитарних уређаја на које смо навикли, као што су сливине, сливници и сл. свакако не долазе у обзир. Изгледа да ће сунђери тек у васиону доћи до свог пуног изражаја.

Ситни предмети и прашкови, као што су то, на пример, завртњи, шибнице, со, млевена кафа и слично, могу да постану велика напаст. Замислимо да је неки од ових артикала омашком избачен из своје кутије. Они се свакако неће расути по поду, како смо то навикли, већ ће се развиши по целој кабини, сударајући се и лутајући околну без прстатка. Завртње би брзо прикупио магнет, али друго ће представљати проблем а и опасност: биваће удисани у плућа заједно са ваздухом! У ову категорију спада и неизбежна прашина. Овакви проблеми се без сумње решавају сталном циркулацијом ваздуха кабине кроз филтре који их задржавају.

Шта је потребно за кретање

Ходање као, радња нема више никаквог смисла, јер је услов за ово ослањање стопалима о подлогу. Већ сам појам „подлоге“ тражи да је нешто испод нечега, а овога сад нема. За покретање је до вољно одгурнути се од учвршћеног предмета; од јачине и правца одбијања зависи да ли ће се спорије или брже

стићи у жељени крај кабине. Ако космонаут изгуби ослонац у домаћају ногу или руку, он је потпуно беспомоћан! Предложена је обућа магнетичних ђонова која ће га притиснути или привући твозденом зиду.

Како ћемо скувати кафу?

Ево још једног задатка за решавање. Како да скувамо кафу, на пример, када: 1) вода неће да остане у суду, 2) на једном месту загрејана вода брзо ће прокључати, док ће остали део остати хладан јер више нема разлике између топле и латке воде која иде „увис“ да би следећа порција хладније и теже дошла у додир са загрејаном површином и 3) талог кафе никада неће пасти на дно, просто зато што овде нема куда да „падне“. Решење је вероватно такво што ће се кафа мућкајући кувати у затвореној конзерви или простије, биће скувана пре поласка у васиону.

За пушаче нема места

Упаљачи за цигарете (ако космонаути уопште пуше) свакако су непогодни као и свака друга врста пламена. Пламен се овде не може дуго одржати: кисеоник из непосредне околине биће утрошен за кратко време, док свеж ваздух неће придолзати. Разлог је опет што се гасови сагоревања неће дизати увис.

У бестежинском свегу се човек први пут практично сусреће са потребом да разликује појмове маса и тежина. Маса је одлика сваког материјалног предмета, она одређује количину материје у том телу. На Земљи се маса манифестује на два начина: било као притисак који врши на подлогу — ово називамо тежином — било као отпор на покретање, ако је у миру, и отпор на заустављање, ако је у покрету. По првој особини разврстали смо предмете на тешке и лаке, док другу обично не узимамо у обзир. У свегу без теже прва манифестација масе у потпуности отпада. Сада предмете морамо класификовати као мање или више „масивне“. Предмети лебде тамо где их оставимо, али свакако није једнако одгурнути или зауставити сваки предмет. Велику стегу без тежине не бисмо ништа лакше могли одгурнути или подићи, јер она задржава своју велику масу, која представља отпор на промену положаја! Метак без тежине има потпуно исто дејство на предмет који погоди као што би то било на Земљи.

Ово је само мали део задатака који се постављају пред конструкторима и легањима васионских бродова. Искривање свакако увек нове потешкоће које човек није могао да предвиди. Промер таквог открића су прстенови зрачења који круже око Земље а које човек вероватно никада не би ни запазио да није успео да се отргне од земљине геже. Тајанствени Месец и друге планете донеће нам вероватно најубудљивија открића која је човек учинио у историји.

Недавни рандеву у свемиру, заједнички лет двојице совјетских космонаута, мајора Николајева и потпуковника Поповича у трајању више од два дана и две ноћи, коначно је заокружило ново поглавље развјетке технике и тријумфа људске моћи над стихиским снагама природе. За само нешто од једне године проширено је изванредно искуство науке у области која је додле била само сфера нагађања. Ранији резултати два претходна совјетска космонаута, Гагарина и Титова и два америчка, Глена и Карпентера с најновијим подухватом нових космонаутичких хероја, отворили су вековима тајанствену књигу са седма печата.

У свемиру као на родној груд

Сада поуздано знамо да се с крајњом математичком тачношћу могу прорачунати кружења кроз свемир око Земље на неодређено време по трајању. И још више. Човек у тим вртоглавим свемирским висинама уз досадашња достигнућа науке остаје чврст и поуздан у руковању сложенем апаратуром управо као да је на родној груд. И више од тога. Коначно је сагледан и „нормализован“ начин живота и духовна концентрација на јави и у сну. Николајев и Попович кружили су на сагледивом одстојању међусобно водили разговоре преко радио-телефонске везе и при надлетању своје отаџбине могли да разговарају с председником Хрушчовом и приме поруке родитеља и одушевљених људи из целог света!

Бајка стварности

Кроз све то време преко екрана телевизора могао се пратити ток њиховог дневног и ноћног боравка у свемиру и све реакције њиховог организма. И како су они по унапред датом распореду не само узимали храну у одређене часове, и када су „полазили“ на спавање, и како су се у одређено време посвећивали учењу, гимнастички итд. Све то текло је скоро сасвим нормално као да су закорачили једноставно у било који воз на ма којој железници у било ком крају света, а не да су са Земље отиснути потисном брзином од осам километара у секунди.

Све је то скупа једна од најлепших бајки стварности и све то заслужује крајње дивљење. Али ови подвизи и људи који излажу своје животне опасности да би помогли науци и ретке заслуге на учиници који су најјасније демонстрирали како је наука закорачила кораком од селам миља у домен до сада непознат, имају и једну мало познату материјалну позадину.

Две по привредном успону најмоћније државе, Совјетски Савез и Сједињене америчке државе, које су ушле у међусобно такмичење кроз свемир, у ту сврху издвајају огромна новчана средства. Према недавно објављеним подацима у америчком часопису „Фортуне“, САД годи-

шње троши на свемирска проучавања 15 милијарди долара. Ако ове две земље скупа троше само 25 милијарди долара годишње у те сврхе, то је годишњи издатак равн њиховом укупном годишњем извозу у трговинској размени са свим крајевима света (1960. г. извоз САД изнео је 20 милијарди а СССР 5 и по милијарди долара)! Висина тих улагања без непосредне користи изузев пре стижа још више изненађујуће упоређујући с податком о учињеним позајмицама за девет година дванаест земаља ратом опустошених. Међународна банка за обнову и изградњу за тај период могла је дати пострадалим земљама у чији ред је ушла и наша, једва нешто скупа преко две милијарде долара...

Наше дивљење смелости храбрих космонаута и домету знаних и незнаних научника и стручњака нема границе. Али... Ова радова ће бити свестрана уколико све то буде служило миру и напретку у сваком делу наше планете. И тамо где материјалне могућности не досежу за свемирске подухвате.

Човек, као и сва остала земаљска жива бића кроз милионе година свога развоја налазио се под сталним утицајем свуда присутне земљине теже или гравитације. Сав организам се кроз еволуцију прилагодио на ову силу која сва тела, у зависности од њихове масе, увек вуче у смеру који називамо „доле“. Сви наши мишићи су прорачунати да одрже тело у усправном положају и да још омогуће вршење најразличитијих физичких радњи.

Да бисмо одредили смер при владања имамо развијен чак и посебан орган који се налази у унутрашњем уву, тзв. вестибуларни апарат. Крвоток је такође прилагођен на ову силу. Наше свакидашње искуство и створени рефлекс тесно су повезани са појавом гравитације.

Како ће се човек понашати и осећати у средини где сила теже више не делује? Да ли се организам може прилагодити на овакво „неприродно“ стање? Последњи подвизи совјетских и америчких космонаута дају све више одговора на ова питања.

На Земљи нема одговора

На Земљи се на то питање није могао наћи одговор. Можемо лако изазвати силе које су јаче од деловања теже, ако на пример ставимо предмет у центрифугу која се брзо окреће. Овако сазнајемо да тренирани човек може издржати и петнаест пута јачу силу. Краткотрајно одсуство теже осећа се једино у брзом авиону када он у лету прави вертикални лук обрнут од онога што чине авиони са обрушавањем. Центрифугална сила овог кружног кретања изравнава се са силом теже, али делује у супротном смеру. Тако се неколико минута може слободно „пловити“ по унутрашњости кабине авиона. Већина пилота, који су ово до-

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

ПРОШЛО ЈЕ 9 ГОДИНА. КУ-
КЕРИНА ГОРБО ДОБИЛА ЈЕ
НОВЕ СТАНАРЕ... НЕКОГ
ЖОНДРЕА, ЊЕГОВУ ЖЕНУ,
ЊЕГОВЕ ДВЕ КЕРКЕ, ЕПО-
НИНУ И АЗЕЛМУ, И ЈЕДНОГ
МАЛОГ СИНА,
ГАВРОША!
АЛИ, ЊЕГА НИ-
СУ МЕСТО
ВИЗАЛИ.

ШТА ТРАЖИШ
ОВДЕ?

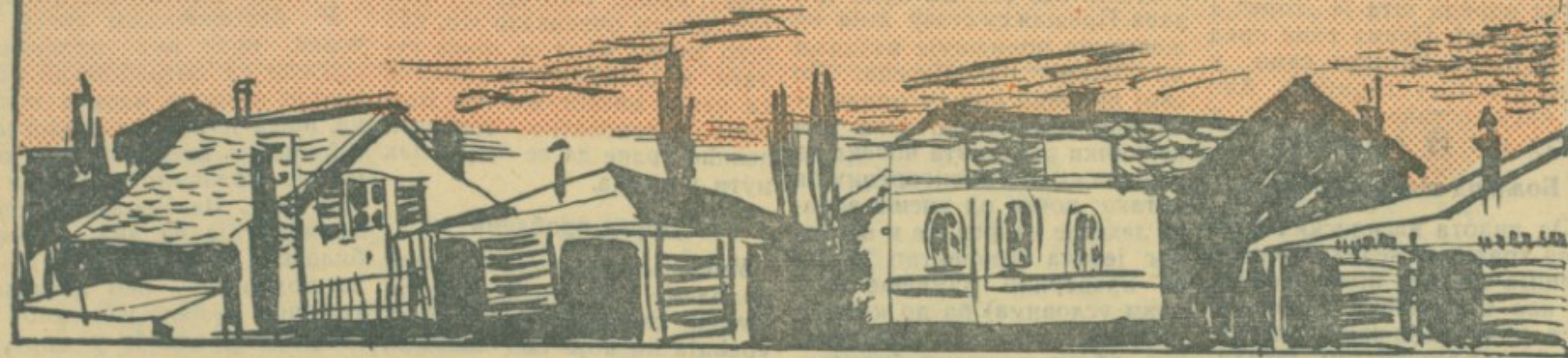
КАД БИ ДОШАО, ПИТАЛИ БИ ГА: „ОДАКЛЕ ДОЛАЗИШ?“
— ОДГОВОРИО БИ: „СА УЛИЦЕ.“ — КАД БИ ОДЛАЗИО,
ПИТАЛИ БИ ГА: „КУДА ЋЕШ?“ — ОДГОВОРИО БИ:
„НА УЛИЦУ.“

У ИСТОЈ КУКИ, У СУСЕДНОЈ СОБИ, СТАНО-
ВАО ЈЕ ЈЕДАН ВЕОМА СИРОМАШАН МЛА-
ДИК. ЗВАЛИ СУ ГА ГОСПОДИН МАРИЈУС.

МАРИЈУС ИМАО ДВАДЕСЕТ ГОДИНА СЛУЧАЈНО ЈЕ ДОЗНАО ЗА ЊЕГОВО ПОСТО-
ЈАЊЕ. САЗНАО ЈЕ ДА МУ ЈЕ ОТАЦ БИО ХЕРОЈ И ПОЧЕО ЈЕ ДА ГА ОБОЖАВА

КАД ЈЕ МАРИЈУС ЗАТРАЖИО ОБЈАШЊЕЊЕ ОД СТАРЦА МЕЂУ ЊИМА ЈЕ
ДОШЛО ДО СТРАХОВИТОГ ОКРШАЈА. МАРИЈУС ЈЕ НАПУСТИО ДЕДИНУ КУКУ.

МАРИЈУСОВ ДЕДА, ГОСПОДИН
ЖИЛНОРМАН, БИО ЈЕ БОГАТ,
АЛИ СТАРАЦ СВОЈЕ ВРЕМЕ. МА-
ДА ЈЕ ПРЕВАЛИО ДЕВЕДЕСЕ-
ТУ, ИШАО ЈЕ УСПРАВНО, ГОВО-
РИО ГЛАСНО, ВИДЕО ЈАСНО, ДОБРО
ЈЕ ЈЕО, СПАВАО И ХРКАО. ДВА ПУТА
СЕ ЖЕНИО. ИЗ ПРВОГ БРАКА ИМАО
ЈЕ КЕРКУ КОЈА СЕ НИКАД НИЈЕ У-
ДАВАЛА. КЕРКА ИЗ ДРУГОГ БРАКА,
КОЈА ЈЕ УМРЛА У ТРИДЕСЕТИМ ГО-
ДИНАМА, БИЛА ЈЕ УДАТА ЗА ЧОВЕ-
КА КОЈИ ЈЕ СЛУЖИО У ВОЈСЦИ РЕПУБ-
ЛИКЕ И ЦАРСТВА, И НА АУСТЕРЛИЦУ
ДОБИО ЛЕТИЈУ ЧАСТИ, А НА ВАТЕРЛОУ
ПОСТАО ПУКОВНИК. „ОН ЈЕ СРАМОТА
МОЈЕ ПОРОДИЦЕ“ — ГОВОРИО ЈЕ ЗА
ЊЕГА СТАРИ БУРЖУЈ.

У КУКИ ЈЕ БИО И ЈЕДАН ДЕЧАК
С КОЈИМ ЈЕ СТАРИ ЖИЛНОРМАН ГО-
ВОРИО УВЕК СТРОГО, А ПОНЕКАД
ЈЕ НА ЊЕГА ДИЗАО РУКУ. БИО ЈЕ ТО
ЊЕГОВ УНУК. ОБОЖАВАО ГА ЈЕ.

КАД БИ МАЛИШАН УШАО У САЛОН
ЧУО БИ КАКО ШАПУКУ: „КАКО ЈЕ ЛЕП!
КАКВА ШТЕТА! СИРОТО ДЕТЕ!“ НАЗИ-
ВАЛИ СУ ГА СИРОТИМ ДЕТЕТОМ ЗБОГ
ТОГА ШТО ЈЕ БИО СИН „РАЗБОЈНИКА
СА ЛОАРЕ“. ТАЈ РАЗБОЈНИК БИО ЈЕ
ПУКОВНИК ПОНМЕРСИ, МАРИЈУСОВ
ОТАЦ. СТАРИ ЖИЛНОРМАН КРИО ЈЕ
ОД УНУКА ДА ИМА ОЦА. КАД ЈЕ

ПРАВИЛА О ШТЕДЊИ ГОРИВА И ВОЗИЛА

Француз М. Мење, по-
бедник на релију у-
штеде на возилима
даје савете како да
се уштеди гориво.

Ви, који се спремате да от-
путујете на годишњи одмор
за волаком вашег аутомобила,
знајте да ћете само незнат-
ном променом начина војње
смањити уобичајену потрош-
њу горива за 15 до 30 одсто.
На недавно одржаном релију
уштеде у потрошњи аутомо-

ну, не залећите се да бисте у
последњем тренутку оштро за
кочили. Успоравате постепе-
но како бисте у правом тре-
нутку благо зауставили вози-
ло или полако прешли пре-
реку.

Пажња у кривинама! Вели-
ка брзина вас принуђује да
злоупотребите кочнице. Не у-
лазите ни сувише споро у
кривине јер ћете тада морати
да мењате брзину и тиме по-
већавате потрошњу горива.

На таласастом путу искори-
стите расположиву брзину да
бисте лакше савладали мању
узбрдицу и избегли непотреб-
но замарање мотора.

Најзад, немојте никад, чак
ни на дужим низбрдницама у-
гасити мотор мислећи да ћете
уштедети гориво. Изолујући

билског горива на стази Бу-
лоњ — Рим један серијски
Рено „Дофин“ захваљујући
пажљивој војњи смањено је
потрошњу бензина са 6,5 на
3,97 литра на сто километара.
На путу од хиљаду километа-
ра возач може да уштеди го-
рива за 1 — 2.000 динара што
се може одразити на продл-
жењу годишњег одмора. Упо-
редо са оваквом војњом чу-
ва се и квалитет мазива у мо-
тору а тиме и сам погонски

погонски строј од преносног
механизма (точкова) изгуби-
ћете контролу над возилом.

Ако желите да угодно пу-
тујете имајте увек на уму:
предвиђати значи добро во-
зити.

СКУПА КИЈАВИЦА

Три милијарде долара
годишње односи Сједи-
њеним Државама кија-
вица. Наиме, вредност
изгубљених радних ча-
сова услед обољења рад-
ника од кијавице износи
толико. Многи науч-
ни институти ове зем-

ље већ пуних двадесет
година интензивно тра-
гају за узрочницима те
болести. Ове године би
ће издато милион до-
лара да би се спровела
велика кампања против
сада већ познатог не-
пријатеља.

УЗ ПУНЕ ВОЈНИЧКЕ ПОЧАСТИ

У свечаној паради бри-
танске ваздухопловне
школе у Литл Рисинто
ну учествовао је и пе-
ликан Патрик, маскара
ове школе. Пуну парад-
ну униформу допуња-
ва је зелено-оранжа-
плаво-црна лептир маш
на око његовог врата.
Овако упараћен поно-
сно је „марширао“ ис-
пред своје чете.

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

СИДЕРИЧКО ВРЕМЕ астрономска мера време-
на. Сидерички дан је на
пример време за које Земља направи један обрт око
осе посматран у односу на звезде. Сидеричан дан је
за 4 минута краћи од обичног дана, који се зове
и сунчани дан.

СИРИЈУС најсјајнија звезда нашег неба. Спада у
класу белих звезда које су знатно то-
плије од нашег Сунца. Удаљен је 8,7 светлосних го-
дина. Сиријус је у ствари двојна звезда и ови под-
аци се односе на главну, Сиријус А. Друга звезда,
Сиријус Б, је знатно мања али се одликује необично
великом густином.

СОВЈЕТСКЕ ПЛАНИНЕ планински ланац дуг
око 2000 км који је
открила совјетска летилица Луњик III на другој стра-
ни Месеца. Поред овога, новооткривени објекти су
Маре Московитанум (Московско море) у пречнику од
око 300 км са заливом Синус Астронаутарум (Залив
астронаута), Маре Сомни (Море снова) и кратери
који су добили имена Циолковског, Ломоносова и
Жолио-Кирија.

СПУТЊИК руски назив за сателит, сапутник. Тзв.
Спутњик I је први вештачки земљин
сателит, лансиран 4. октобра 1957. године. Кружио је

до 4. јануара 1958. кад је сагорео улетевши у гушће
слојеве атмосфере. Спутњик II је мерио космичко и
сунчево зрачење и носио је са собом пса Лајку.
Спутњик III, лансиран маја 1958. год. тежио је 1200
кг и емитовао је пуне две године податке о густини
ваздуха на висинама, о количини јона, о земљиним
магнетском и електростатичком пољу и сличном.

СТАЦИОНАРНИ САТЕЛИТ сателит који би
кружио око Зем-
ље по екваторијалној кружној орбити на висини од
око 32.000 км. Његово време обиласка око Земље би
било тачно 24 часа, тако да би за посматрача одавде

био стално у истом вертикалном положају. Овакв
сателит је ипак само георијска могућност, јер би де-
ловање привлачних сила Сунца и Месеца брзо по-
реметило његов положај.

(Наставиће се)

Хладнокрвност и лукавство учинили су да се ишчупају из нацистичког затвора 114 затвореника и 30 одређених за стрељање

ОНИ СУ ИХ СПАСЛИ

Сто четрнаест патриста било је затворено у та мници При д Дом а три десеторица су одређени да у зору 13. августа 1914. буду стрељани.

Увече 12. августа порука је стигла француским борцима Покрета отпора, макијима, у шумама Оверња, који су били под командом Бака познатој и илегалству као Леноа.

Требао је донети брзу одлуку и још брже је спровести у дело. Али како спасти патристе од депортовања и оне од смрти? Читав предео око Риома био је запоседнут од 5.000 немачких војника и гестаповаца. Операцију и једну од најславнијих страница отпора у Оверњу покушали су да изведу 70 француских стрељаца и партизана.

Да ли ће успети? Може се говорити о томе херојском подухвату, може се он и узди зати у небеса али се никад неће довољно осетити сва његова величина и сампрепор оних којих су се послужили хладнокрвношћу, храброшћу и брзином, да би обавили овај задатак.

У један и по ујутру 13. августа испред гробља на путу који води за Риом окупила се група младих да ослободи заточенике. Најмање оклевање и најмања погрешка изазвали би за народ Риома и за њих саме омазду. Али они су били кроз пројекте идејом да се треба борити до последњег за спас поборних.

Колона је пошла путем. У 3.30 часа макији су се прикрасили и закамouflирали под

дрвем преко пута тамнице Риома. Камioni који су их превезли склањени су на стотинак метара даље.

Једна црна кола, одмах затим, зауставила су се испред затвора и три немачка војника изашла су из њих. Пратио их је четврти, шеф групе, који је био нико други него — Бак Носио је торбу и био обучен у сиви мантил од габардена а на глави је имао мек шешир какав су носили гестаповци. Сиопови светлости са осматрачница падоше одмах на њих. Тренутак је био тежак. Али њих четворица без оклевања првоше сигурним кораком.

Човек у цивилу притисну на звонце а са друге стране зида се убрзо зачу бат цокула по калдрми. Прозорче на капији се отвори.

— Гестапо! — викну Леноа.

— Обавестићу одмах управника — одговори чувар и затвори прозорче а Леноа не губећи хладнокрвност залупа понову песницом у капију и још уверљивије позва:

— Гестапо, отворите одмах!

— Сваки Немац зна шта значи не покорити се наредби

гестапоа. Зато се чувар одмах врати и отвори врата без речи. Зачас је био разоружан. Један остаде да га чува док се други заустави на прагу а Леноа и четврти убоше у ходник. Велика препрека је прећена али пут још није био слободан.

— Халт! Стој или ћу пуцати — повика један стражар.

Али они наставише да иду без узбуђења јер су знали да стражар никад не пуца после прве опомене. На њега више утиче униформа него ма шта друго.

— Ако се покренете или викнете бићете мртви! — запрети му Леноа кад се приближио.

Остао је још шеф који се изненади што се нађе лицем у лице с једним цивилом. Управо у том тренутку, тачно у заказано време, на одређени знак „немачког војника“ који је остао на прагу — створила су се на тргу пред затвором кола са групом макија.

То није изазвало никакву сумњу јер се знало да тридесеторицу осуђених треба одвести на стрељање. Кола придоше готово уз сам улаз где једна погодна сенка дозволи да наоружани макији изађу из кола неопажени.

Читава операција, вођена руком искусног борца, одвијала се тачно како је предвиђено — захваљујући хладнокрвности и храбрости оних који су у њој учествовали.

Готово за трен ока чувари и окупатори у затвору су разоружани и или везани или стављени у празне хелије а све оружје натоварено на камione. Макији су постали господари затвора али прави заточеници никако нису веровали да су ослобођени. Три немачка војника стварала су у њима сасвим разумљиво неспокојство које је убрзо замењено радошћу.

Седамдесеторо ослободилаца и 144 спасена створили су групу која се борила у планинама Оверња за ослобођење Француске и свих других људи од окупатора.

САМ ПРЕКО ОКЕАНА

Надао сам се да ћу за десет дана разлике тући свој сопствени рекорд. Али, бура ме је омела — биле су прве речи Френсиса Чичестера при искривању на америчку обалу.

Енглец Френсис Чичестер има једну пасију: да потпуно сам на својој малој јаhti плови преко Атлантског океана.

Последња његова пловидба трајала је тридесет и три дана, а претпоследња четрдесет. Чичестер је веровао да ће овог пута моћи да преплови океан за свега тридесет дана, али кад је већ био превалио две трећине пута, наишла је бура која је дувала брзином од 70 километара на час и „украла“ му три дана.

Највећи проблем за време усамљене пловидбе пред

ставља спавање. Јер, сваки пут кад ветар промени правац треба мењати и курс брода, а то се шездесетједногодишњем Чичестеру догађало бар по четири пута у току сваке ноћи.

Једина промена у току једноличних дана за време пловидбе био је један болестан залутао голуб који је слетео на његову палубу. Међутим, сутрадан је голуб пао у море.

Чичестера, иначе по занимању издавача, сачекали су на америчкој обали жена која је из Лондона допутовала авионом и син који студира у Америци. У Енглеску ће се сви троје вратити истом јахтом којом је Чичестер сам препловио океан, само ће овог пута имати за сапутника и једног професионалног морнара.

АНЕГДОТЕ

ДВА РОЂЕНДАНА

За седамдесети рођендан Марка Твена окупило се велико друштво састављено од књижевника и других уметника. Било је већ око 2 часа ујутру када је дошао ред на Марка Твена да одговори на многобројне здравнице.

Кад је устао, сви присутни попели су се на столице и још једном га бурно поздравили машући салветима и са чашама у руци. Марк Твен је био видно дирнут овим изразом симпатије. Повративши се од узбуђења одржао је следећи говор:

— Кад се само сетим свог првог рођендана и упоредим га са овом прославом — гола соба, никог од гостију сем моје мајке и још неке жене, без цвећа, без вина, без цигара, без одушевљења — срце ми се испуни жалосћу над самим собом.

ЗАВИСИ ОД БРЗИНЕ

У једном друштву недавно преминули књижевник Ернест Хемингвеј испричао је неколико својих узбудљивих доживљаја из лова на афричке дивље животиње. Пошто је завршио, слушаоци су га обасули кишом питања.

— Да ли је истина — запита га један младих — да вам дивље животиње у дунгли неће учинити никакво зло ако носите буткињу?

— Све зависи од тога којом је брзином носите — одговори му Хемингвеј.

САМО КАД ОН ДИРИГУЈЕ

Енглески диригент Томас Бичем присуствовао је с једним пријатељем концерту на коме су извођена само Моцартова дела и којим је дириговао један Бичемов супарник. Бичем, славан у свету као интерпретатор Моцарта, био је разочаран концертном. После прве композиције стао је нервозно да се мешкољи на седишту.

— Шта ти је? — запита га пријатељ. — Ја сам мислио да је Моцарт твој омиљени композитор.

— И јесте — одговори Бичем — али кад ја диригујем.

МОРА СВЕ ДА ЗНА

Роден, чувени француски скулптор, управо је довршавао свој „Мислиоца“, кад га је у атељеу посетио један његов познаник. После краћег разговора пријатељ га упита како ће назвати ову своју скулптуру.

— Мислилац — одговори уметник.

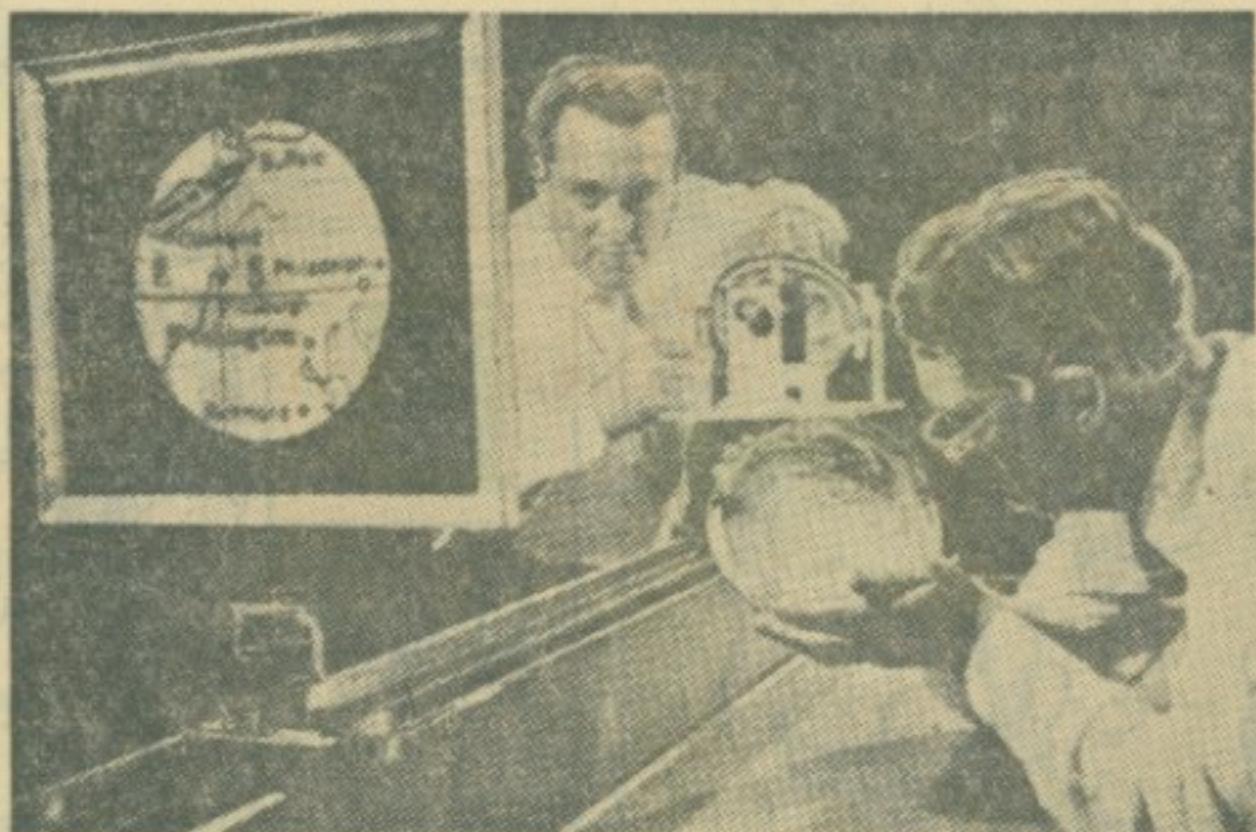
— А о чему ће он мислити? — упита га изненађено пријатељ.

МАШИНЕ КОЈЕ ГОВОРЕ

Према писању америчког листа „Бизнис уик“ у Сједињеним Државама је конструисана машина која је у стању да понови људски говор. На саветовању друштва за акустику је изнесено да апарат може да опонаша тонове, јачину и спуштање или дизање звука. Али он ће то постићи ако су резонанце човечјег говора класиране у њему и изражене математичким језиком.

ЧЕТВРТИ АЕРОДРОМ

У Москви се гради још један модеран аеродром за путнички саобраћај назван Домодједово са кога ће се за један сат отпремити неколико хиљада путника. На централној писти испред пристанишне зграде моћи ће у исти мах да се спусти 14 млазних авиона и да један другом нимало не сметају. Овај аеродром ће бити стално повезан хеликоптерском службом са остала три аеродрома у Москви: Внуково, Биково и Шеремјетово.

ТЕЛЕВИЗИЈА ПОМАЖЕ НАСТРАДАЛИМА

Портабл телевизијска камера коју је недавно приказала француска полиција у Паризу много ће помоћи лицима повређеним у саобраћајним несрећама. Лекар ће моћи да види повређеног на свом екрану и полицијцима да упутства за праву помоћ из своје амбуланте или куће. Исто тако лекар ће моћи да контролише и стање повређеног на путу за болницу.

ТАЛАСОВОД

Таласовод је нов уређај за одржавање веза који се сада усавршава на Институту за електронику у Москви. Помоћу њега ће моћи у исто време да буде емитовано неколико телевизијских програма, да се обавља више хиљада телефонских разговора и даје готово исто толики број сигнала за аутоматско управљање. Очекује се да ће овај нови уређај донети велике измене у садашњем систему веза.

ПРОЈЕКТОР ПОЛОЖАЈА НА МАПИ

Електронски мозак контролише ваздухопловни навигациони уређај који непрекидно показује пилоту, који лети у авиону бржем од звука, тачан положај на мапи. Стаклена полулопта овог уређаја има на својој унутрашњој страни фотографски репродуковану мапу замљине

полулопте. Светлосни снопови из пројектора осветљава мали део мапе и баца га на екран испред пилота. Електронски мозак, користећи податке других инструмената, води рачуна о тачном пројектовању предела над којима се авион налази. Сада се проучава могућност да се овај уређај користи при лету у висиону, али само помоћу мапе звезда.

ОН И ОНА

ЋЕЛИЈЕ У ДАУНИНГ СТРИТУ

Приликом рестаурације тропних места на палати Председништва владе Велике Британије, на згради број 19 у Даунинг стриту у Лондону, радници су пронашли зазидану затвореничку ћелију са гвозденим вратима.

АЛУМИНИЈУМСКА БУРАД СА „ПОСТАВОМ“ ОД АЛУМИНИЈУМА

У Великој Британији се у пиварама употребљавају буррад од алуминијума за транспорт пива, али изнутра „пресвучена“ нелегираним алуминијумом. Досадашња буррад од дрвета, која су углавном добро служила за транспорт пива полако се истискују из употребе јер су алуминијумска лакша, боља за стерилисање, а сем тога не утичу на укус пива. Практично она су вечна. Засада се производе две димензије бурради — од 40 и 80 литара, а ускоро ће се појавити и већа — од 160 литара.

КОШАРКА НА ВОДИ

Ово је нови спорт за најмлађе. Кош је причвршћен на појас од полиетиленске пене. Одушевљени мали играчи стварају таласе, па је много теже постићи кош не-

го код праве кошарке. Лопта је такође од пластичне масе.

ПЛОВАЧ ЗА ПЕЧАЧЕ

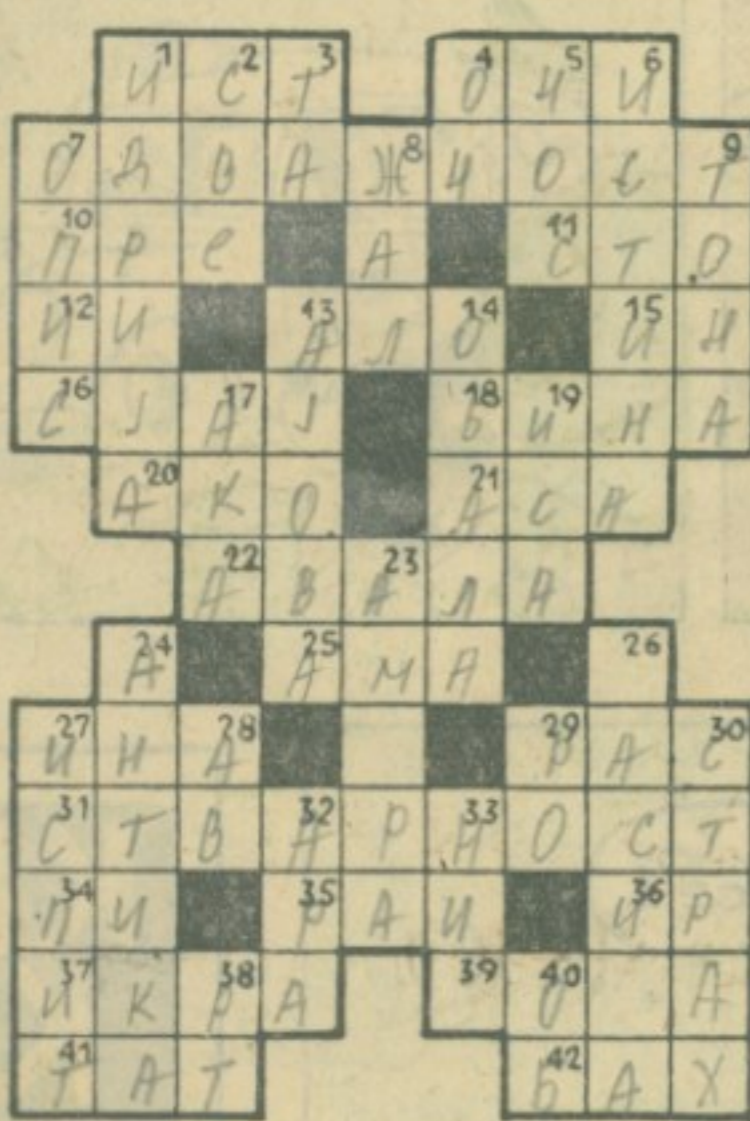
Са унутрашње стране овог појаса од пластичне масе који се надува налази се седнице кроз које пеџач провуче ноге. Претходно мора да обуче гумене чизме које му допиру до изнад појаса. Користећи весло пеџач може

да плови а у плићак да корача по дну и доспе до места богатог рибом.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) острво на Јадрану; 4) лична заменица; 7) светлост; 10) ранице; 11) део намештаја; 12) два иста слова; 13) телефонски позив; 15) река у Аустрији; 16) блесак; 18) позорица; 20) свежа; 21) старојудејски цар; 22) брдо крај Београда; 25) узвик нестрпљења; 27) друга, остала; 29) стара српска престоница; 31) реалност; 34) Лудолфов број; 35) скраћеница италијанске радио-телевизије; 36) женски знак за иридијум; 37) рибањаја; 39) прста женске капе; 41) лопов; 42) немачки композитор.

Усправно: 1) наш рудник живе; 2) целокупно; 3) показна заменица; 4) лична заменица; 5) део лица; 6) непобитна чвреница; 7) дескрипција; 8) морска обала; 9) мера за тежину; 13) једна од САД; 14) рива; 17) лука у Израелу; 19) стара грчка колонија на острву Вису; 23) горки лекови; 24) старина; 26) шумско дрво; 27) провера знања; 28) ономатопеја лавезка; 29) грчко слово; 30) бојазан; 32) папагај; 33) конач; 38) истурени део копна у море; 40) река у Сибиру.

Усправно: 1) Пелија; 2) ила; 3) ме; 4) аг; 5) дом; 6) Арабат; 7) Зама; 8) нар; 9) атол; 13) Ајона; 14) свила; 17) Аза; 19) оса; 23) агава; 24) Драгор; 25) Вукула; 27) експа; 28) ар; 29) Си; 30) Дебар; 32) Аса; 33) Авр; 38) Ра; 40) ас.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Лим; 4) ада; 7) Зеленигора; 10) ала; 11) мат; 12) ми; 13) арс; 15) ро; 16) ајај; 18) воал; 20) ако; 21) Ист; 22) Ава-

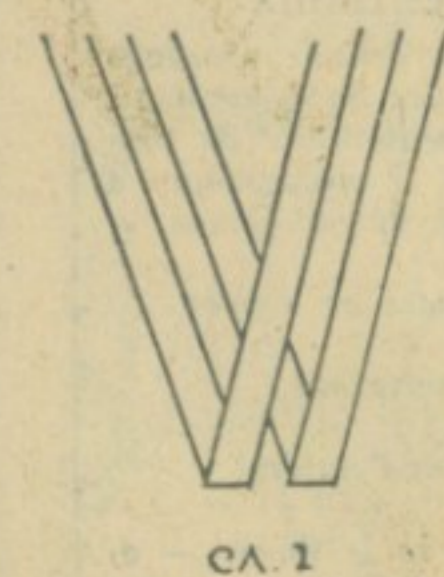
ла; 25) ага; 27) ера; 29) суд; 31) Караванке; 34) иг; 35) сав; 36) Уг; 37) пора; 39) Раља; 41) ара; 42) Спр.
Усправно: 1) Пелија; 2) ила; 3) ме; 4) аг; 5) дом; 6) Арабат; 7) Зама; 8) нар; 9) атол; 13) Ајона; 14) свила; 17) Аза; 19) оса; 23) агава; 24) Драгор; 25) Вукула; 27) експа; 28) ар; 29) Си; 30) Дебар; 32) Аса; 33) Авр; 38) Ра; 40) ас.

НАПРАВИ САМ

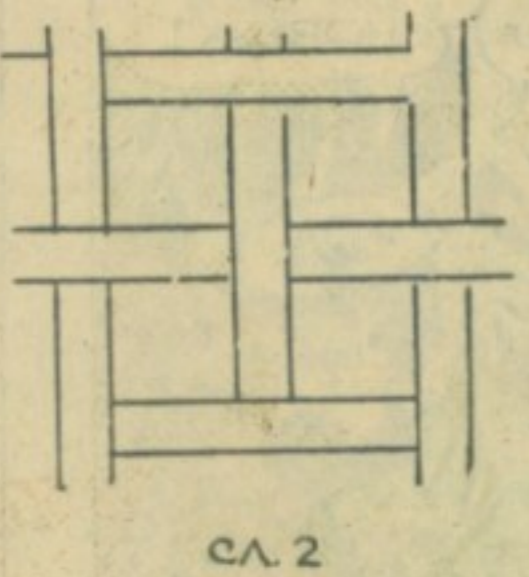
КОРПИЦА — ЗЕМБИЉ

Покушајте да од трске, рафије и сламе направите ову корпицу. Можете уместо рафије узети најлонски конач какав се продаје у трговинама пластиком. Трску потопите у млаку воду да би постала еластична и одаберите 20 до 25 струкова од по 65 см. Пресавијте их на пола и крајеве оставите да штрче уне (сл. 1). Рафијом или најлоном жуте боје почните од доле да оплетићете ове вертикалне крајеве. Завезите прво крај подужег струка рафије за прву трску и провлачите

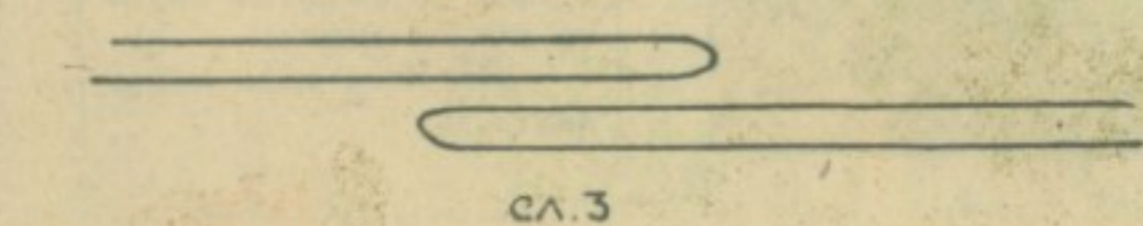
као при ткању (сл. 2) Осигурајте добро дно а онда продужите са провлачењем околом као кад се штрика чарапа. Струк рафије ћете наставити не у чвору него састављајући нити једну поред друге (сл. 3). После 10 сантиметара, наставите провлачење сламом — 5 см, затим 5 см рафијом и опет 10 см сламом. Пазице да у последњем реду сламом обавијете и делове трске који су преостали јер ћете тако осигурати нивоу корпице. Претходно углавном оплетене ручке од најлона.

сл. 1

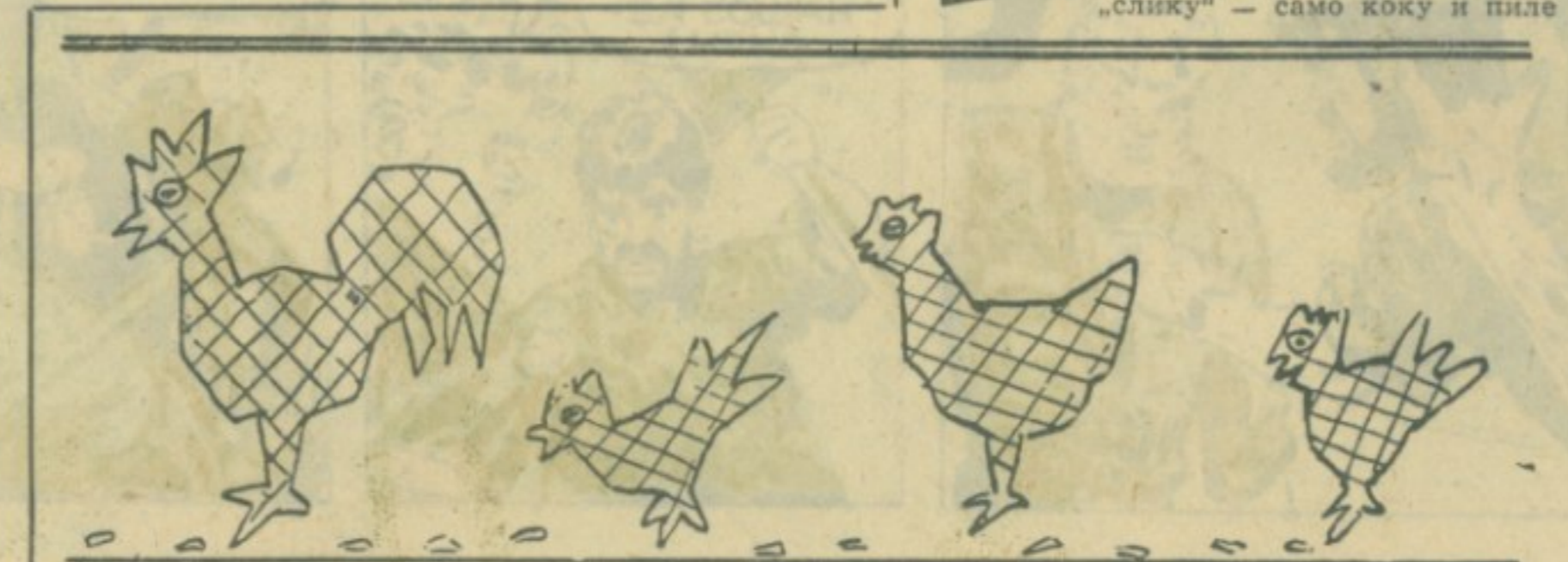
сл. 2

сл. 3

УКРАС ЗА ДЕЧУ СОБУ

Уместо праве слике можете за вашу собу сами направити леп украс за зид. Изрежите један комад саргије (120 x 30 см) у природној боји и затегните га преко чаршавне картона па залепите позади крајеве. Уоколо заштите или само залепите гајтан у боји која ће најбоље одговарати кокшијој фарми на вашој „слици“. На папиру прво скицирајте кокошку, пегла, пилиће (према нашем цртежу) и опсеците па поставите скицу на неку карирану материју, бело-плаву, црвено-белу и слично, али уокос, и обележите оловком свуда околом по један сантиметар више. Пажице во исечите и лепите по саргији фигуре коке, петла и пилића. За око ће послужити бело лугме са две ручице и пришите га црним концем. Понеки, пружени штих зеленим или белим концем даће утисак да коке иду по трви. Наравно ако немате тако велик картон ни толико стрпљења направите мању „слику“ — само коку и пиле

Јесће ли век чини да...

...анкетом је установљено да се у САД сваке године изгуби око 700 милиона долара или

из џепова или просто тиме што се загуби новчаник.

...слој од пластичне масе у коме би се налазила зрна крупнијег песка распрострањеног по кривинама путева спречавао би да кола склизну и чинио да се на време, са упула мање раздљине и снаге, кола укоче.

...женка слепог миша носи своје младунче на грудима где оно сише мајчино млеко. Но ворођени слепи миш и-

ма 22 млечна зуба који му служе да би се за време лета закачио за мајку. Ове зубе младунче почиње да губи кад navrши 18 дана.

...у Московском хемијском институту произведен је бетон без цемента, еластичан као да је од пластичне масе.

...највиша научна лабораторија на свету — на 5.210 метара налази се на врху планине Чакалтаја у Боливији.

...у Будимпешти је направљен план за стамбени блок дуж Дунава

— од 50 спратова и 800 метара дугачак у коме би могло да станује 80.000 људи.

...мајмун лењивац лењ је и кад се брани и мада на предњим шапама има дугачке и веома оштре канџе, он не стиже да употреби ово своје моћно оружје.

...жене владара у старом веку носиле су на глави златне дијадеме. Најстарију такву дијадему пронашао је 1928. године енглески археолог Вули у гробу су-

мерске краљице Шубад, жене Мешкаламдага, једног од првих владара града Ура у Јужном делу Месопотамије, из доба од пре 5.000 година.

...вода брзе канадске реке Свети Џон пада низводно у залив Фанзи, али је плина враћа узводно тако да пада натраг у реку.

...сматра се да у Паризу увек има око 50.000 сликара, то јест да се сваки 570. становник главног француског града бави сликарством.

...рефлектор радиотелескопа у Џордел Банку у Енглеској, тежак је 750 тона, а пречник његовог огледала изно-

си 76 метара. У ту циновску школку могао би да се смести стадион за 10.000 људи.

Кба-Кба!

Уређује Паја Патак

ПУСТИ САН

— Сањао сам те ноћас
— каже Паја Шиљи.
— Како, испричај...
— Један вул те дохва-
тио и однео трчећи...
— И ти ниси ништа у-
чинио да га спречиш?
— Јесам. Зауставио сам
га и упитао зашто трчи.

КАД БИ...

Кад су питали Пају ка-
ко се провео у Лондону
он је одговорио:
— Било би боље да је
супа била топла колико
вино а вино старо колико
печена кокош.

ИСТИ

У једном ресторану не-
ко је узео Шиљину капу
и кад је он то на пола-
ску приметио разгорона-
дио се:
— Какав је то кретен!
— Не узнемиравајте се
— саветовао му је келнер
хладно. — Наћи ћемо га
То је сигурно неко ко
има исту главу као ви.

СИТНИЦА

Олива довели проноца
и да би се боље упознали
оставили их саме да раз-
говарају. У недоумици о
чему до прича Олива и-
пита:
— Играте ли карте?
— Не
— Пушите ли?
— Не
— Можда пијете?
— Не
— Па то је дивно — о-
душеви се Олива — значи
ви сте без грешке!
— Не. Ипак имам једну:
лажем.